

DARBININKAS

Vol. LXXXIV, Nr. 45
Lapkričio - November 19, 1999 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Lietuvos Seime lapkričio 11 d. pritarta A.Kubiliaus vyriausybės programai, naujos vyriausybės nariai davė priesaiką.
- Klaipėdoje lapkričio 13 d. įvyko Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) ketvirtąjį suvažiavimo antroji dalis. Lietuvos konservatoriai be diskusijų patvirtino naują partijos vadovybės struktūrą, kurioje nebeliko partijos valdybos pirmininko kaip galimo "antrojo partijos lyderio" pareigų. Suvažiavime taip pat buvo priimta rezoliucija "Dėl Tėvynės sąjungos vienybės", kurioje kritikuojami Tėvynės sąjungos valdybos pirmininkų - Vyriausybės vadovų "voliuntaristiniai atsistatydinimai".

- Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) suvažiavimo išvakarėse iš partijos išstojo populiariausias jos narys, ekspremjeras Rolandas Paksas. Konservatoriai bandė įkalbinti R.Paksą persigalvoti, siūlė užuot išstojus iš partijos, sustabdyti narystę joje, tačiau R.Paksas buvusiems bendražygiams paaiškino, jog iš partijos išstoja, nes išsiskyrė jo ir partijos vadovų pozicija. Lietuvos reformų partija pasiūlė prieglobstį Rolandui Paksui, besidairančiam sąjungininkų tolesnei politinei karjerai. Reformų partijos vadovas Algirdas Pilvelis lapkričio 15 d. paskelbė atvirą kvietimą ekspremjerui savaitę atvykti į partijos būstinę "susipažinti su Lietuvos reformų partijos įstatais ir programa". "Jeigu panorėtumėte tapti Lietuvos reformų partijos nariu, tai būtų labai teisingas Jūsų sprendimas", rašo A. Pilvelis. Nedidelė Reformų partija Lietuvoje liktų iš esmės nežinoma, jei ne jos vadovo pastangos pritraukti visuomenės dėmesį įvairiomis priemonėmis, įskaitant viešą badavimą arba pretendavimą į prezidentus. Ši 1996 metais įkurta partija neatstovaujama nei Seime, nei savivaldybėse. A. Pilvelis, teigiantis, kad jo partija turi pusantro tūkstančio narių, BNS sakė, jog pakvies į ją ir kitą ekspremjerą - Gėdminą Vagnorių, jei to pageidaus R. Paksas.

- "Mažeikių naftos" bendrovės valdymą perėmusi JAV kompanija "Williams" neigia Seimo narės Kazimieros Prunskienės viešai išsakytas prielaidas, esą amerikiečių atėjimas į Lietuvos naftos pramonę yra susijęs su Ignalinos atominės uždarymu ar planais padidinti "Mažeikių naftos" tamsių naftos produktų suvartojimą Lietuvoje. Pasak "Williams Lietuva" generalinio direktoriaus Randy Majors, tai yra "visiškai neteisingas faktų interpretavimas".

- Vilniuje, Seimo rūmuose, lapkričio 13 d. surengta Estijos, Latvijos ir Lietuvos socialdemokratų konferencija, skirta bendradarbiavimo klausimams.

- Vilniuje lapkričio 12 d. atidarytas Vokietijos banko "Norddeutsche Landesbank Girozentrale" (Nord/LB) skyrius aptarnaus klientus ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje bei Estijoje. "Nord/LB" Vilniaus skyrius, kol kas dirba 13 žmonių.

MIRĖ BUVĘS LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFAS DR. STASYS ANTANAS BAČKIS

Šių metų lapkričio 10 d., po sunkios ligos, eidamas 94-tuosius metus, į Amžinojo Tėvo namus iškeliavo Lietuvos Respublikos diplomatinės veteranas, ambasadorius, daktaras Stasys Antanas Bačkis.

vės bylą. Meilė Tėvynei vertė jį šviesti žmones. Jis septynerius metus buvo M. Valančiaus liaudies universiteto rektoriumi. Būdamas užsienyje rūpinosi visuomenine, kultūrine ir politine veikla, šalpos fondais, leido

įvertintas ne tik Lietuvos vyriausybės, bet ir kitų šalių aukštais apdovanojimais.

1991 m. rugsėjo 6 d. Lietuvos diplomatinės šefas dr. Stasys Antanas Bačkis pranešė Lietuvos Respublikos užsienio

Priėmimo pas Šventąjį Tėvą metu: (iš k.) dr. Stasys A. Bačkis, Ona Bačkienė, arkivyskupas Audrys J. Bačkis, popiežius Jonas Paulius II

Velionis buvo uolus ir tvirtas katalikas, visą savo gyvenimą grindęs krikščioniškomis vertybėmis ir vadovavęs Bažnyčios autoritetu ir jos mokymu. Savo mokslinio darbo teisės daktaro laipsniui ginti Paryžiaus Sorbonos universitete temą pasirinkęs "Lietuvos ir Šventojo Sosto konkordatas", visą savo gyvenimą mylėjo Bažnyčią ir buvo ištikimas jos sūnus.

Mažoji bažnyčia - šeima - buvo labai svarbi velionio gyvenime. 66-erius metus meilėje, supratime ir santarvėje gyveno su savo mylima žmona Ona Galvydaite-Bačkienė. Mylintis ir rūpestingas vyras ir tėvas, užauginęs du sūnus: Audrį J. ir Ričardą, jis labai brangino ir mylėjo savo šeimą.

A. a. Stasys Antanas visa širdimi mylėjo Lietuvą, sielojosi ir daug pastangų įdėjo į jos lais-

vybę ir žurnalus apie Lietuvą, buvo Lietuvos katalikų mokslo akademijos atkūrimo išeivijoje iniciatorius, kūrė įvairias draugijas. Labai mylėjo ateitininkus: nuo gimnazijos dienų pats buvo ateitininkas, vėliau - šios organizacijos Garbės Teismo narys, Garbės pirmininkas.

1930 m. po studijų Paryžiaus universitete, velionio diplomatinės veiklos kelias prasidėjo Lietuvos užsienio reikalų ministerijoje. 1938 m. buvo paskirtas į Lietuvos pasiuntinybę Paryžiuje. 1960 m. - į Lietuvos atstovybę Washingtone. Nuo 1983 m. Lietuvos diplomatinės veiklos užsienio reikalų ministerijoje. Atsisveikinta buvo lapkričio 12 d., penktadienį. Laidotuvės įvyko lapkričio 13 d., šv. Mišios prasidėjo 12 val. Palaidotas Antakalnio kapinėse.

reikalų ministrui Algirdui Saudargui ir kolegoms - Lietuvos diplomatinės ir konsulinės tarnybos nariams apie savo pareigų užbaigimą.

1993 m. pavasarį kartu su savo žmona Ona sugrįžo į Tėvynę. Iki paskutinių savo gyvenimo dienų velionis domėjosi ir sielojosi visais Lietuvos reikalais.

Nerami jo širdis, tiek daug mylėjusi, kentėjusi, kūrusi ir darbavusi, nustojo plakti, kad Viešpaties prieglobstyje surastų amžinąjį poilsį ir ramybę.

Velionis dr. Stasys Antanas Bačkis buvo pašarvotas Šv. Jono bažnyčioje. Atsisveikinta buvo lapkričio 12 d., penktadienį.

Laidotuvės įvyko lapkričio 13 d., šv. Mišios prasidėjo 12 val. Palaidotas Antakalnio kapinėse.

Vilniaus arkivyskupijos kurija

PENKTADALIS LIETUVOS PILIEČIŲ NUSIVYLĖ JAV

Po skandalingo JAV bendrovės "Williams" atėjimo į Lietuvos naftos ūkį Lietuvoje pablogėjo nuomonė apie amerikiečius, taip pat į gimtąjį kraštą grįžusius tautiečius. Dėl pastarųjų savačių įvykių JAV nusivylė net penktadalis Lietuvos piliečių. Tai rodo "Veido" savaitinio žurnalo užsakymu viešosios nuomonės ir rinkos tyrimų studijos "Spinter" at-

likta didžiųjų Lietuvos miestų gyventojų apklausa.

Svarbiausia skeptiško požiūrio į Ameriką priežastimi net 73,7% apklausos dalyvių nurodė "Williams" investicijų į "Mažeikių naftos" koncentraciją. Penktadalis (20,7%) savo skepticizmą aiškina didžiąją gyvenimo dalį Jungtinėse Amerikos Valstijose praleidusius mūsų šalies Prezidento Valdo

Adamkaus veikla Lietuvoje. Kiek mažiau (13,2%) respondentų neigiamą požiūrį į JAV suformavo kitų užsienio lietuvių veikla Lietuvoje.

67,4% respondentų atsakė, kad pastarųjų savačių įvykiai neturėjo įtakos jų nuomonei apie JAV. Pagrėję tik 3,1% apklaustųjų nuomonė.

ELTA

APSVARSTYTI HUMANITARINĖS PAGALBOS LIETUVAI REIKALAI

Lapkričio 6 d. Washingtono įvyko kas keleri metai organizuojama konferencija "Dovana Lietuvai", skirta humanitarinei pagalbai Lietuvai teikiančių JAV organizacijų ir pavienių asmenų veiklos aptarimui ir apibendrinimui. Šiais metais vyko trečioji tokio pobūdžio konferencija, kurią organizavo JAV lietuvių Bendruomenės Socialinių Reikalų taryba, JAV lietuvių Bendruomenės Washing-

tono apylinkės valdyba ir Lietu-

vos ambasada Washingtono. "Dovanos Lietuvai" atidaryme dalyvavo vizitą Washingtono baigiantis Seimo Pirmininkas Vytautas Landsbergis. Prof. V. Landsbergis padėkojo konferencijos dalyviams už darbą Lietuvos žmonių labui ir paragino JAV lietuvių aktyviau įsitraukti į Lietuvos gyvenimą. Seimo Pirmininkas pažymėjo, kad Lietuvai svarbi ne tik materialinė humanitarinė pagalba, bet ir tokios hu-

manitarinės vertybės, kaip "tiesa ir žinios". Naudojantis programa, Seimo Pirmininkas V. Landsbergis už nuopelnus ir pagalbą Lietuvai kuriant ginkluotąsias pajėgas įteikė Lietuvos valstybinį apdovanojimą buvusiam JAV Gynybos departamento Europos ir NATO politikos direktoriui maj. gen. Henry A. Kievena.

"Dovana Lietuvai" dalyviams taip pat pasveikino Socialinių

VYTAUTO LANDSBERGIO VIZITAS WASHINGTONE

Lapkričio 5 d. Lietuvos Seimo Pirmininkui Vytautui Landsbergiui buvo įteiktas Komunistinio aukų memorialo fondo įsteigtas pirmasis Trumano-Reigano apdovanojimas.

"Tai Lietuvos George Washington", - pristatydamas apdovanojimą Seimo Pirmininką ir darydamas asociaciją su vienu labiausiai JAV istorijai nusipelnusių žmonių, pažymėjo buvęs ilgametis JAV Kongreso narys Gerald Solomon. Jis pabrėžė, kad apdovanojimas Seimo Pirmininkui V. Landsbergiui įteikiamas už ypatingus nuopelnus kovoje prieš totalitarinį režimą. "Žmonės, kovoje prieš komunizmą, nenusiramins, kol Lietuva netaps pilna teise NATO nare", - baigė savo pasisakymą G. Solomon.

Kreipdamasis į žymius JAV politikos ir visuomenės veikėjus prof. Landsbergis sakė, kad jam "didelė garbė ir laimė pasidalinti apdovanojimą su tėvyne, su draisia ir užsispyrusia tauta, kuri neproporcingai daug prisidėjo prie pasaulio išlaisvinimo nuo Sovietinio komunizmo", ir kad "galutinis kovos prieš nežmogiškumą tikslas yra neįveiktas, kad komunizmas, bet kokioje jo pavidale, vėl atsigauntų".

Seimo Pirmininkas taip pat susitiko su JAV valstybės sekretorės pavaduotoju Strobe Talbott, Gynybos pasekretoriumi Walter B. Slocombe, Senato Užsienio reikalų komiteto vicepirmininku Richard G. Lugar bei Atstovų rūmų Užsienio reikalų komiteto vicepirmininku Tom Lantos.

Susitikimų metu JAV Kongreso ir administracijos pareigūnai dar kartą vieningai pasveikino tarp Lietuvos Vyriausybės ir "Williams International" pasirašytas investicines sutartis, akcentuojant, kad didėjančios JAV investicijos prisidės prie spartesnio Lietuvos ūkio modernizavimo bei šalies suvereniteto įtvirtinimo. Kaip pažymėjo Senato Užsienio reikalų komiteto vicepirmininkas Richard G. Lugar, verslo ryšių plėtojimas su JAV, turinčia

didelę lietuvių bendruomenę, yra ypatingai svarbus šiame Lietuvos valstybės vystymosi etape, kadangi tai dar labiau stiprina strateginius ryšius su JAV, prisidės prie Lietuvos piliečių gerbuvio pagerinimo, o tai, savo ruožtu, ves prie pagrindinės varomosios visuomenės vystymosi jėgos - vidurinės klasės - tvirtėjimo.

Aptariant tolesnes NATO plėtros perspektyvas, Senatorius R. Lugar užtikrino savo paramą remti NATO plėtros tęstinumą vengiant nereikalingų pauzių. Šią nuostatą senatorius R. Lugar kartu su senatoriumi W. Roth įtvirtino JAV Senato rezoliucijoje, pateiktoje prieš NATO viršūnių susitikimą š. m. balandžio mėn. Washingtone.

JAV valstybės departamento sekretorės pavaduotojas S. Talbott pažymėjo, kad siekiant strateginių tikslų labai svarbu, kad abi šalys dirbtų drauge ir kad būtų išnaudotos visos dvišalių santykių bendradarbiavimo galimybės. Per vienerius metus iki ateinančių JAV Prezidento rinkimų JAV ir Lietuva gali daug ką nuveikti. "Tai leistų naujai JAV administracijai tolesnius santykius statyti ant tvirtų pagrindų", - pabrėžė sekretorės pavaduotojas S. Talbott.

Susitikime su JAV Gynybos sekretoriaus pavaduotoju Walter Slocombe taip pat kalbėta apie JAV ir Lietuvos bendradarbiavimą, ypač saugumo ir karinės srityje, kuris, kaip buvo pažymėta susitikimo metu, yra intensyvus ir efektingas. W. Slocombe pažymėjo didelę Lietuvos pažangą karinio pasirengimo srityje bei patvirtino, kad NATO tvirtai laikosi atvirų durų politikos. W. Slocombe teigė, kad Lietuvos karinės reformos, kariniai ryšiai su Lenkija, dalyvavimas tarptautinėse taikos palaikymo operacijose bei karinių asignavimų augimas yra labai svarbūs faktoriai, rengiantis būsimai NATO narystei.

Lietuvos Respublikos ambasados Washingtono Spaudos skyrius

DAUGUMA LIETUVOS GYVENTOJŲ NENORI, KAD DIRBANTYS PENSININKAI GAUTŲ VISĄ PENSIJĄ

Du trečdaliai Lietuvos gyventojų nori, kad dirbantiems pensininkams daugiau ar mažiau būtų ribojamas pensijų mokėjimas. Tokią nuostatą remia 67,7 proc. apklaustųjų. Apklausa dėl gyventojų požiūrio į pensijų mokėjimą dirbantiems pensininkams Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu spalį atliko visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimo centras "Vilmorus".

Apklauskos rezultatai paremia Vyriausybės planus suvaržyti pensijas dirbantiems pensininkams.

30,1 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų buvo už tai, kad dirbantiems pensininkams pensija turėtų būti visiškai nemokama, o 14,5 proc. - kad dirbantiems pensininkams būtų mokama tik bazinė pensija (138 litai).

23,1 proc. apklaustųjų siūlo senatvės pensiją dirbantiems pensininkams mokėti priklausomai nuo gaunamo uždarbio. Beveik trečdalis apklaustųjų - 32,3 proc. - siūlo mokėti visą senatvės pensiją nepriklausomai nuo dirbančio pensininko uždarbio. Pastarąjį variantą pasirinkusiems asmenims papildomai buvo pateiktas klausimas dėl tinkamiausio pensijos mokėjimo varianto, jeigu pensijos

mokėjimas būtų susietas su gaunamo uždarbio dydžiu. 44,2 proc. respondentų pasisakė, kad esama senatvės pensijų mokėjimo tvarka neturėtų būti keičiama, o 55,8 proc. mano, kad nedidelį uždarbį (nuo 0,5 iki 1 minimalaus mėnesio atlyginimo) gaunantiems pensininkams reikia suteikti galimybę gauti visą paskirtą pensiją.

Tarp 32,3 proc. respondentų, rėmusių visos pensijos mokėjimą dirbantiems pensininkams nepriklausomai nuo jų uždarbio, daugiausia yra Vilniaus ir kitų didžiųjų miestų gyventojai, turintys didesnes pajamas ir geresnį išsilavinimą.

55,1 proc. šią nuostatą paremusių respondentų šeimose yra dirbančių pensininkų.

Tarp siūlančių nemokėti arba riboti mokamų pensijų dydį dirbantiems pensininkams domiuoja turintys mažesnes pajamas, nedidelį išsimokslinimą, nedirbantys ir kaime gyvenantys respondentai.

Per tyrimą apklausta 1014 respondentų 18-oje miestų ir 56-iose kaimuose. Apklausoje dalyvavo žmonės nuo 18 metų ir vyresni. Respondentų atranka buvo parengta taip, kad kiekvienas Lietuvos gyventojas turėtų vienodą tikimybę būti apklaustas. BNS

Ilgalaikės sveikatos priežiūros apdrauda

Šiais laikais žmonės ilgiau gyvena, nes technika, įvairūs nauji vaistai, naujasi medicinos išradimai ir pasiekimai pratęsia žmogaus gyvenimą. Vieni gyvena ilgus metus sveiki, reikalauja tik normalios sveikatos priežiūros, kiti, ligų varginami ir kankinami, gyvena ilgai, bet yra reikalingi nuolatinės priežiūros. Tačiau, ar sveikam, ar sergančiam, vyresniam žmogui reikia daugiau įvairių medicininių patarnavimų negu jaunam. Žmonės, kurie nori būti nepriklausomi, neapsunkinti vaikų ir nebūti jiems našta, išgyja ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudą. Ši apdrauda skiriasi nuo tradicinių medicinos gydymo apdraudų. Tradicinė medicinos gydymo apdrauda gydo fizinės problemas, bandydama jas išgydyti ar sukontroliuoti. O ilgalaikės sveikatos priežiūros apdrauda padeda išlaikyti žmogaus pajėgumą veikti, atlikti kasdienes normalius darbelius, išlaikyti normalų gyvenimo būdą.

Sveikatos apdrauda apmoka ligoninės ir kitas reikalingas medicinas išlaidas, bet neapmoka ilgalaikės sveikatos priežiūros patarnavimų, pvz., slaugos namų priežiūros, priežiūros savuose namuose ir suaugusio asmens priežiūros dienišėse institucijose.

Tačiau nepaisant vis didėjančio vyresniųjų gyventojų skaičiaus į ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudą nekreipiam per daug dėmesio. Ilgalaikės sveikatos priežiūros klausimas darosi vis aktualesnis, kada vadinamosios Amerikoje "baby boomers" kartos žmonės ima senti. Ilgalaikės sveikatos priežiūra nėra pigi. Vidutinė kai-

na, palyginus visas Amerikos valstijas, už ilgalaikės priežiūros apdraudą metams yra 1,700 dolerių. Daugelyje valstijų vieneri metai slaugos namuose kainuoja nuo 30,000 iki 50,000 dol. ir daugiau. Dage- liui žmonių tai yra jų metinė al- ga. Slaugos namų patarnavimų kaina per pastaruosius 3-4 me- tus pakilo nuo 5 proc. iki 7 proc. ir numatoma, kad kainos dar daugiau kils.

Kai kurie finansiniai planuo- tojai yra nuomonės, kad ateity- je 60 proc. žmonėms, sulauku- siams 65 metų, reikės ilgalaikės sveikatos priežiūros bet kuriuo jų gyvenimo laikotarpiu. Dau- gumas specialistų šioje srityje sako, kad žmonės turėtų patys pasirūpinti savo ilgalaikę svei- katos priežiūra, o nelaukti fe- deralinės valdžios pagalbos.

Medicare, federalinės val- džios apdrauda vyresniesiems ir invalidams, nemoka priežiūros išlaidų. Medicare apmoka kai kurias specialios priežiūros (skilled care) išlaidas slaugos namuose, arba žmogaus jo pa- ties namuose, bet tik pacientui esant tam tikroje būklėje. Dau- guma žmonių negali tikėtis pa- galbos iš **Medicaid** (federalinė programa, kuri padeda užmokė- ti už vargšų sveikatos priežiū- rą). Daugeliu atveju Medicaid apmoka didžiąją dalį slaugos namų išlaidų, bet žmogus turi turėti labai žemas pajamas ir neturėti jokio turto, kad galėtų gauti Medicaid.

Prieš išrašant čekį už ilg- laikės sveikatos priežiūros ap- draudą, pagalvokite, ar ji jums reikalinga? Jei žmogaus turto *net* vertė (turtas, atėmus visas skolas) yra mažesnė negu 75,000 dolerių, jam galbūt

nereikia ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudos, nes jis greitai išnaudos savo santaupas, mokėdamas už ilgalaikę prie- žiūrą, ir bus tinkamas gauti **Me- dicaid**. O tie, kurių "net" vertė yra nuo 2,5 milijono iki 30 mi- lijonų dolerių, yra nereikalingi ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudos, nebent jie savo mi- lijonus po mirties norėtų palik- ti vaikams. Tuo atveju jiems reikėtų išgyti ilgalaikę sveika- tos priežiūros apdraudą. Žmo- nės, kurie tikisi, kad jų turtas ateityje didės, galėtų išgyti il- galaikę sveikatos priežiūros ap- draudą, kad nereikėtų naudoti savo turto, mokant už ilgalaikę sveikatos priežiūrą. Bet visa tai priklauso nuo turto augimo. Jam didėjant, ilgalaikės sveikatos priežiūros apdrauda yra gera apsauga jūsų turtui.

Žmonės, kurie nori išgyti il- galaikę sveikatos priežiūros ap- draudą, turėtų pasiteirauti savo apylinkėje keliose draudimo agentūrose apie kainas. Ir tada būtų protinga jiems išgyti pla- čiausiai draudžiančią apdraudą, kuri apimtų sveikatos priežiūrą, slaugos namų priežiūrą, suaugu- sio žmogaus dienos metu prie- žiūrą ir priežiūrą "assisted li- ving" namuose. 24 val. priežiū- ra kainuoja daugiau negu slau- gos namų priežiūra. Taip pat svarbu turėti mintyje ir infla- ciją, ypač jaunesnio amžiaus žmonėms. Tiems, kurie dar ne- turi 65 metų, specialistai reko- menduoja išgyti ir apsaugą nuo infliacijos, kas padidina metinį apdraudos mokestį apie 5 proc., priklausomai ir nuo žmogaus amžiaus. Jūsų mokestis gali net padvigubėti, jei tokią apdraudą išgytumėte, būdami jaunesnio amžiaus, nes laikotarpis, nuo

kada apdraudą išsigijote ir kada ją pradėsite naudoti, yra daug ilgesnis jaunesniam.

Išsigyjant ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudą, reikėtų ži- noti, kad ji nebūtų per daug ap- ribojanti ir reikalaujanti įvairių sąlygų išpildymo, pirma, negu pradės jums mokėti. Taip pat svarbu patikrinti tokios apdrau- dos davėjo patikimumą ir fi- nansinę būklę. Specialistai pa- taria nepermokėti už ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudą. Paprastai turėtumėte nemokėti daugiau kaip 5 proc. savo me- tinių "gross" pajamų.

Vienas būdas sutaupyti yra apskaičiuoti, kiek ilgalaikės sveikatos priežiūros apdrauda mokėtų jums ir kiek pats žmo- gus galėtų apsimokėti, ir kaip ilgai. Dar kitas pinigų sutaup- ymo būdas yra nepirkti ilg- laikės sveikatos priežiūros ap- draudos, jei galvojate, kad jos jums nereikės. Yra laikoma, kad 90 proc. žmonėms tokia apdrau- da reikalinga ne daugiau kaip penkeriems metams. Bet tie, ku- rie turi išsigiję ilgalaikės svei- katos priežiūros apdraudą, jau- čiasi ramūs, kad jų turtas nebus išleistas sveikatos reikalamas.

Yra daug žmonių, kurie iš- naudoja savo gyvenimo santau- pas, mokėdami už ilgalaikės sveikatos priežiūros apdraudą. Kiti išnaudoja savo santaupas, mokėdami už priežiūrą slaugos namams. Yra patarinių, kad geriau sumą, kurią mokate už ilgalaikę apdraudą, investuoti. Yra įvairių patarimų, įvairių galimybių. Kiekvienas žmogus turi pats nuspręsti, ką jis nori daryti: imti apdraudą, ar ne.

JAV LB Krašto valdybos So- cialinių Reikalų Taryba

Parengė: B. Jasaitienė ir A. Šmulskienė

Naudotasi "Chicago Tri- bune" (1999.08.10) medžiaga

Antikvarinių daiktų aukcionas

Vilniuje restorane "Maldžio kupolas" - buvusiam planetariume, įvyko antrasis antikvarinių daiktų aukcionas. Aukcionui buvo pateikta 112 retų didelės meninės ir kultūrinės vertės kūrinių - tapybos darbų, skulptūrų, keramikos ir porce- lino, stiklo, sidabro dirbinių, senovinių laikrodžių, medalių, ordinų, spaudų, senovinių bal- dų. Garsių arba nežinomų meis- trų eksponatai pagaminti XVIII - XX a. įvairiose Europos ša- lyse. Pradinė eksponatų kaina

svyravo nuo 200 iki 100 tūkst. litų. Dalies kūrinių neleidžiama išvežti į užsienį. Aukciono eigą stebėjo Kultūros paveldo spe- cialistai, Lietuvos muziejų at- stovai. Aukcione buvo užre- gistruoti apie 100 dalyvių, ta- čiau sandoriuose dalyvavo tik 5 - 6. Aukcione buvo nupirkti 14 kūrinių, kurių bendra vertė 60 tūkst. litų. Aukciono rengėjai dū. Garsių arba nežinomų meis- trų eksponatai pagaminti XVIII - XX a. įvairiose Europos ša- lyse. Pradinė eksponatų kaina

Lietuvos rytas

Beglobiai Lietuvos vaikai

Lietuvoje yra beveik 14 tūkst. vaikų, netekusių tėvų globos. Šeimose globojama apie 7500, globos institucijose - apie 5900 vaikų. Dauguma globos nete- kusių vaikų yra iš asocialių šeimų. Daugiausia vaikų, gy- venančių asocialiuose šeimose, nustatyta Kaune - 6170, Vil- niuje tokių vaikų žinoma apie 1200. Pasak vaikų teisių ap- saugos tarnybos vadovo, tiki- masi, kad vis mažiau nepil- namečių pateks į globos namus

ir daugiau į norinčias juos pri- žiūrėti šeimas. Už vieno vaiko globą valstybė kas mėnesį ski- ria po 500 litų. Žmonės vis daž- niau nepilnamečius pasiima globoti, bet ne įsivaikinti. Šimet įvaikinti prašymus pateikė 46, globoti - 945 šeimos. Nuo va- saros įsivaikinti mažylis lau- kia apie 360 užsieniečių bei 91 Lietuvos šeima. Dažniausiai lietuvičius globoti pageidauja amerikiečiai ir italai.

Respublika

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINE- RĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiekimas su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruo- menės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYERS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigą kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Ta- vern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMAI PRISTATOMI I VISAŠ KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS

66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE, QUEENS N.Y. 11379

PHONES (718) 326-1282; 326-3150

TAI MŪSU VIENTELĖ VIETA - GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS JONAS 1933+1976

Kaimo žmonės

A. ir M. Černiauskų nuotr.

Liga, kurios istoriją gali nulemti pats ligonis

2000-aisias metais cukriniu diabetu pasaulyje gali sirgti apie 160 milijonų žmonių, teigia Sveikatos apsaugos ministerijos vyriausiasis endokrinologas. Kauno medicinos universiteto Endokrinologijos insti- tuto cukrinio diabeto laborato- rijos vadovas profesorius Anta- nas Norkus. Siekdami paleng- vinti šių ligonių dalį, užkirsti kelią komplikacijoms, pasaulio mokslininkai ir visuomeninės institucijos vienija savo pastan- gas, ragina valstybių vadovus, visus planetos gyventojus dau- giau susirūpinti diabeto proble- ma. Šiam tikslui skiriama ir Pasaulinė diabeto diena, mi- nima kasmet lapkričio 14-ąją. Kartu tuo pagerbiamas ir insu- lino atradėjas Kanados gydyto- jo F.G.Bantingo (1881-1941) at- minimas. Lapkričio 14-oji - jo

gimimo diena.

Nors cukriniu diabetu ser- gančio žmogaus visiškai išgy- dyti šiandieninė medicina dar nemoka, jau yra visos galimyb- bės išvengti grėsmingų šios li- gos komplikacijų, galima iš- mokyti ligonį valdyti ligą, pri- sitaikyti prie jos. Bet svarbiau- sias dalykas, pasak prof. A. Norkaus, - pakeisti ligonio po- žiūrį į savo ligą.

Lietuvoje, oficialiais duo- menimis, cukriniu diabetu ser- ga 34 tūkstančiai žmonių, ta- čiau manoma, kad iš tikrųjų yra kelis kartus daugiau. Aktyviai tikrinant gyventojų sveikatą, kaip sakė Eltai Lietuvos diabe- to asociacijos prezidentė Vi- da Augustinienė, visada aptin- kama iki tol nedidinozuto cukrinio diabeto atvejų. Tai su- daro nuo 7 iki 13 proc. visų su-

sitikrusių. Daug žmonių ilgą laiką nežino, kad jie serga. Ir tai, pasak specialistų, - labai blo- gai. Liga progresuoja, sukel- dami jau sunkiai bevaldomas pasekmes.

Grėsmingiausios cukrinio diabeto komplikacijos - regė- jimo sutrikimai, inkstų nepa- kankamumas, taip pat dėl neu- ropatijos atsirandanti kojų žaizdos, pėdų amputacija.

Svarbiausias Pasaulinės diabe- to dienos uždavinys, kaip pa- brėžia V. Augustinienė, - skleis- ti žmonėms žinias apie cuk- ralię, jos požymius, gydymą ir galimas komplikacijas.

Šių metų Diabeto dienos te- ma - diabeto kaina. Lietuvos diabe- to asociacija yra apskaičia- vusi, kad vieno ligonio gydymas per metus valstybei gali kainuoti daugiau kaip 20 tūkstančių litų.

ELTA

"Gyvosios istorijos" programa

Trakų Salos pilies Didžiojoje menėje lapkričio 6 d. žymūs kultūros, mokslo ir visuomenės veikėjai susirinko į viduramžių pokylį. Prie gausiai nukrautų stalų buvo pristatyti "Gyvosios istorijos" programos projektai. Gyvosios istorijos pamoką su- rengė Proistorės eksperimentinis centras ir Trakų istorijos muziejus. "Gyvosios istorijos" programa jungia istorinių veikalų leidybos programą, paminklosaugos ir istorinės atminties projektus, informacines ir vizualines programas, proistorės centrų kūrimą. Bene išpūdingiausias programos projek- tas - Trakų pilyje pristaty- tas daktaro Eugenijaus Jovai- šos vadovaujamos grupės bai- giamas kurti kompaktinis dis- kas "Lietuva iki Mindaugo". Jis turėtų būti išleistas lietuvių, lenkų, rusų, vokiečių ir anglų kalbomis. "Gyvosios istorijos" programą finansuoja iš dalies kultūros ministerija, nemažai lėšų gaunama iš įvairių fondų. Renginio Trakų pilyje iniciatori- us istorikas, nacionalinės premijos laureatas Alfredas Bum- blauskas teigė, kad "Gyvosios istorijos" programa virsta są- jūdžiu daryti tai, ko iki šiol ne- buvo.

Respublika

Rolando Pakso populiarumas

Viešųjų apklausų duomeni- mis, buvusio ministro piminin- ko R. Pakso populiarumas išau- go atsisakius pasirašyti sutartis dėl "Mažeikių naftos" pardavi- mo JAV kompanijai "Williams International". Rolandas Pakasas apklausų lentelėse aplenkė net Prezidentą Valdą Adamkų. Ro- lando Pakso bendražygiai ne- atmata galimybės kurti ir sa- varankišką partiją.

LS

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

“Kai ginklai žvanga, mūzos tyli”

Šis dar Antikos laikais išsakytas aforizmas per šimtmečius pasiekė trečiojo tūkstantmečio slenkstį. Bet ar išties “kai mūzos dainuoja, ginklai nežvanga”? Šis, kaip ir

daugelis išsakytų sentencijų arba elementarių žodžių, išsako tik dalinę tiesą apie pasaulį. Gyvenimas per daug sudėtingas, kad jį būtų galima suskaldyti į dichotomijas - taika, kultūra, darbas versus karas, barbariškumas, naikinimas. Anglų filosofas I. Hobbes savo garsiajame veikale apie valstybę “Leviatanas” suformulavo žmonių visuomenėje galiojantį principą - “visų karas prieš visus”, kuris anglų politinėje ekonomijoje įgavo konkurencijos dėsnio formą. XIX a. II pusėje vokiečių filosofas F. Nietzsche kare matė svaiginantį kultūros šėlsma, orgiastinę jo dalyvių kūrybą. Elementarūs istorijos faktai rodo, kad karas, ta bandanti pasaulį pertvarkyti arba pakeisti priemonė, dažnai stimuliuojo rašytojų, filosofų, menininkų kūrybinį procesą. Prisiminkime šv. Augustiną, rašantį savo “Išpažintį”, barbarais užplūdusioje Romos imperijoje. “Don Kichotą” parašė luošas karys Servantes, Italijos miestų renesansinė kultūra suklestėjo nuolatinių karų ir vidinių vaidų draskomoje šalyje. XX a. tokiais pavyzdžiais gali būti vokiečių rašytojų H. Hessės, T. Manno, lenko Cz. Miłoszo, lietuvio B. Sruogos kūryba. Ne, Antikos išminčiaus išsakyti žodžiai nėra teisingi: karas yra susijęs su kultūra, karyba - su kūryba.

Karas palieka žmonių civilizacijoje savitą mirties sampratą, moralinių vertybių trapias konfigūracijas, individo nuvertėjimą ir mēnkystę. Kare žūsta žmonės, bet jie miršta ir tai tikiomis sąlygomis, karas mobilizuoja tautines bendruomenes, bet jas savo laiku mobilizavo romantinis patosas ir romantiškų kūryba. Iki pat Vakarų postindustrinės civilizacijos eros suklestėjimo kiekvienas vyras buvo potencialus karys, moteris - jo ir bendruomenės pagalbininkė. Karuose dalyvavo Sokratas, Ig. Lojola, Servantes, Sz. Petefis, M. Lermontov, Ch. Peguy, G. Trakl, E. Hemingway, J. Orwell. Daugelis rusų po Antrojo pasaulinio karo tikėjosi, kad gyvenimas šalyje pasikeis, išsikeros karo metais tarp žmonių atsiradusi atjauta ir pagalba. Vokiečiai, atrodo, nieko gero nesitikėjo, lietuviai vylėsi Vakarų valstybių pagalbos kovoje prieš bolševizmą, naikinusį amžiais nusistovėjusių gyvenimo sandėkų. Gyvenimo proza - melas - sugriovė šias viltis, nes karai suteikia tik iliuzijas. Po Vietnamo ir Afganistano visuomenės jau nepriima ir net atmets savos valstybės vedamus karus ir “landsknechtus” - jos piliečius.

Vytenis Rimkus

Atsiminimai

7

Kai šiandien pagalvoju, kai grįžtu mintimis ton tolimon praeitin, kyla įvairios prieštaringos mintys. Tai buvo vaikiškas, gimnazistiškas žaidimas, nesiekiąs jokių didesnių tikslų. Greičiau tai buvo laiko “užmušimas”. Kita vertus, vis tik tai buvo tam tikra lietuviškos savimonės išraiška, kaip ir tos dainuojamos dainos, kaip tie laišku srautai. Mes patys neįsivaizdavome ir nesuvokėme, kad darome kažką antiįstatymiško, kad čia slypi toks didžiulis pavojus. Tiesa, kartą tą laikraštuką pamatęs toks Šalkauskis, žinomo filosofo, berods, dėdė, labai mus barė ir išpėjo dėl galimo pavojaus, bet tuo metu laikraštuko leidyba jau buvo nutrūkusi ir niekam neatėjo į galvą jį sunaikinti. Beje, iš bylos eigos buvo galima spręsti, kad jo sunaikinimas nieko nebūtų pakeitęs.

Jau po teismo, atsідūręs gausioje nuteistųjų kameroje, toks čikagietis profesorius Vainauskas tiesiog susižavėjo, kad esu nuteistas už laikraštuką. Atseit, visi kameroje esą durniai, net nežina, ir už ką teisti, o čia, pasirodo, žmonės kažką dirbė, nors už ką tai nubausti. Man tai buvo savotiškas savimeilės paglostymas, savotiškas kalinio-lagerininko reikšmės pakėlimas.

Vis tik koks buvo tos “grandiozinės” bylos ir operacijos tikslas? Man atrodo, ji buvo detalė plataus masto vajuos, prigąsdinanti gausias lietuvių (ir ne tik lietuvių) tremtinių kolonijas, nes jau buvo pradėjęs reikštis nepasitenkinimas padėtimi, protestai prieš administracijos neteisėbes ir skriaudas. O gal dar svarbesnė priežastis - tai gausaus išpuoselėto prievartos aparato būtinybė parodyti savo reikalingumą, žūt būt kurti, lipdyti prieš paviešlę, demonstruoti “audringą” savo veiklą valstybės ir liaudies

“Mums labai svarbu išlaikyti lietuviybę savo tarpe...”

“Darbininko” redaktorius **Juliaus Kelero** pokalbis su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininku **Vytautu Kamantu**

(pradžią praeitime numerįje)

V.K. Tai buvo ištis svarbus dalykas, kadangi Seime buvo iškilmingai paminėta, o kartu parodė, kaip mes bendrai dirbami galime kažką padaryti. Toliau apie Švietimo tarybą. Švietimo tarybos pirmininkė Regina Kučienė taip pat vadovauja Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Švietimo komisijai. Taigi, vienas žmogus dirba net abiejose valdybose. Algis Rugienius, kuris prieš porą metų yra buvęs JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vicepirmininku, dabar yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos vykdomasis vicepirmininkas, vadinasi, jau anksčiau jis buvo toje pačioje valdyboje. Toliau, pvz., tamprūs ryšiai su Socialinių reikalų taryba. Pagaliau - “Pasaulio lietuvių” padeda redaguoti, redakcinę kolegiją dirba Jūratė Budrienė, kuri yra JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos vicepirmininkė informacijos reikalams. Kaip matote iš tų pavyzdžių, mes dirbam kartu. Išskyla kartais tarp vieno ir kito asmenų nuomonių skirtumai: gal reikėtų taip daryti, gal kitaip. Tačiau santykiai yra geri, ir aš per savo pranešimą ir, ypač pabaigoje, pasididžiavau, kad kiek gerų dalykų atlieka ir ką didžiausia, geriausia, stipriausia JAV Lietuvių Bendruomenė padaro, mes laikom, kad tai yra dalis to darbo, kurį Pasaulio Lietuvių Bendruomenė atlieka, nes Pasaulio Lietuvių Bendruomenė yra tik tokia šeimos jungtis. Maždaug kaip Ateitininkų federacija jungia sendraugius, moksleivius, studentus, o Skautų sąjunga - seseriją, broliją ir akademinį skautų sąjūdį, taip Pasaulio Lietuvių Bendruomenė jungia Amerikos, Kanados, Vokietijos ir kitų kraštų bendruomenes. Tad jeigu vienas narys daug ką nors padaro, kiti džiaugiamės. Ir gal įvyksta tik vienas kitas nuomonių skirtumas ir atviri debatai arba diskusijos, kad gal tokiu keliu geriau eiti lietuviybę išlaikant, ar kitokiu. Konkretus pavyzdys: vieni iš mūsų galvoja, kad mes turim teltis ties lietuviybės išlaikymu užsienyje, kiti mano, kad mums labai svarbu koncentruoti mūsų jėgas ir dėmesį Lietuvai. Vieni sako

taip, kiti kitaip. Treti sako - abiejų reikia: ir tokių, ir tokių, jeigu yra pakankamai darbininkų. Tam tikros tiesos yra, kad esama nuomonių skirtumų. Bet, bendravimas yra geras, artimas. Ir aš, ir Algis Rugienius, Regina Kučienė, Horstas Žibas, Milda Lenkauskienė, esantys Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyboje, visi esam taip pat JAV Lietuvių Bendruomenės nariai, buvę įvairūs pareigūnai. Štai, tarkim, aš pats - buvau tarybos prezidento pirmininkas, krašto valdyboje dirbau ir daug metų esu JAV LB taryboje. Taip pat ir Algis Rugienius - buvo prezidento pirmininkas, buvo krašto valdyboje. Vadinasi, viskas kaip ir skautų ar ateitininkų organizacijose - vieni būna pradžioje moksleivių, po to studentų, po to sendraugių grupėse... Taip ir čia.

J.K. Tad turbūt nėra pagrindą kalbėti apie autoritetų įtampas...

V.K. Turbūt yra tam tikrų niuansų. Vėl kaip pavyzdį panaudosiu Ateitininkų federaciją. Sakykim, Ateitininkų federacijos vadai ir Sendraugių sąjungos pirmininkas nueina į tą patį renginį. Ir tada rengėjai galvoja: čia yra vyresnių žmonių renginys, mes norėtume, kad Sendraugių pirmininkas pirmas kalbėtų, bet kadangi dalyvauja Federacijos vadai, tai gal jis turi kalbėti? Na, ir kartais Sendraugių pirmininkas susirūpina, kodėl jis ne pirmas. Bet čia yra tokie žmogiški dalykai. Ir aš stengiuosi kiek galima mažiau pasireikšti, pasirodym, kad būtų mažiau progų, kur yra per daug pirmininkų, kuomet visiems nusibosta klausytis visokių sveikinimų žodžių. Tai tokia mano nuomonė.

J.K. O dabar dar norėčiau išgirsti apie “Pasaulio lietuvių” likimą. Sesijoje buvo nemažai kalbama apie deficitinį biudžetą. Kas planuojama, kad būtų išgelbėti finansiniai reikalai?

V.K. Mes tikėjome gauti šiek tiek daugiau paramos iš JAV Lietuvių Bendruomenės. Susilaukėm ne visiškai tokios, kokios buvo prašyta, bet tai jau yra gana geras žingsnis ir priekį. Šioj sesijoj taip pat siūlyta pakelti prenumeratą. Iki šiol

sąmoningai ėmėm labai žemą prenumeratos mokesį. Tarkim, 30 dolerių prenumerata, kurią siunčiam, sakykim, į Pietų Ameriką, tikrai padengia pašto išlaidas, bet neapmoka spausdinimo. Stengiamės pragyventi iš aukų, iš paramos, kuri ateina iš Lietuvių Fondo, taip pat iš PLB valdybos. Galvojame, kad reikės pakelti kai kurias prenu-

Pagyvensim pamatysim, bet esame gan optimistiškai nusiteikę, sakom, kad gausim aukų ir paramos. Būdamas Lietuvoje, kalbėjau su kai kuriais žmonėmis, galvojau, gal būtų galima “Pasaulio lietuvių” perkelti į Lietuvą, nes “Pasaulio lietuvis” pradėjo eiti Lietuvoje. Bijau sumeluoti, rodos nuo 1937-40 m. jis buvo leidžiamas Lie-

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas V. Kamantas ir “Darbininko” redaktorius J. Keleras pokalbio metu.

V. Kelerienės nuotr.

meratas, tikintis, kad neprasim prenumeratorių, nes norim, kad kuo daugiau žmonių skaitytų. Jeigu įmanoma turėti labai daug skaitytojų, tai iš prenumeratorių aukų laikraštį gal būtų galima išlaikyti, bet realybė gyvenimo tokia, kad lietuviška spauda ne labai daug naujų prenumeratorių sulaukia. Galbūt net priešingai - po truputį jų mažėja, kaip matau iš kai kurių laikraščių, “Draugo”, turbūt ir “Darbininko”?

“Pasaulio lietuvių” atspausdinam 2400 egzempliorių, bet tai nereiškia, kad jie visi apmokami. 350-400 siunčiam į Lietuvą, įvairių kraštų bendruomenėms, iš kurių pinigų neįmanoma. Amerikoje turim 1300 prenumeratorių, kurie paremia aukomis. Tad ėmėmės deficitinio biudžeto, tikėdamiesi, kad iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės fondo ir Lietuvių Fondo gausim paramos ir tokiu būdu išsilaikysim. Stengiamės, ypač naujai atvykusius į Ameriką, žmones sudominti. Nežinau, kaip mums galiausiai pavyks, tačiau dabar prenumeratorių skaičius šiek tiek padidėjo. Nors kažkiek ir praradom, bet balansas rodo, jog dabar turim šiek tiek daugiau. O pašto išlaidos, kaip žinote, labai didelės ir kadangi 1300 mūsų prenumeratorių yra Amerikoje, o 600 su viršum išsiunčiam į užsienį, tai paštas itin daug kainuoja.

tuvoje, paskui sustojo ir buvo atgaivintas Amerikoje 1963 m. Ar ne laikas, kad “Pasaulio lietuvis” grįžtų atgal į Lietuvą ir iš Lietuvos eitų į užsienį?

J.K. Tačiau visa spauda juk negali grįžti į Lietuvą. Ką jūs partartumėte išveivijos spaudai, kuri nyksta kaip ir kai kurios organizacijos? Lietuviška spauda, kaip ir radijo valandėlės, įvairūs sporto bei kultūros renginiai, lituanistinės mokyklos, turi išsilaikyti, jeigu norima išlaikyti lietuviybę.

V.K. Aš pasižiūriu į praeitą šimtmetį, šio šimtmečio pradžią, vidurį ir pabaigą. Matyti, kad būta bent kelių emigracijų: spauda steigėsi dar prieš Pirmą pasaulinį karą, po to lietuviai vėl emigravo, vėliau spauda tarsi pradėjo nykti, o po Antrojo pasaulinio karo vėl atsigaivo, bent Amerikoje, kur įsikūrė nauji laikraščiai. Dabar vėl pasidarė lyg menkėjimas, bet aš dedu viltis į tai, kad lietuviškos spaudos ateitis yra nauji žmonės. Iš jaunosios kartos, iš mūsų vaikų ir anūkių, jau bus žymiai mažiau prenumeratorių, kadangi jie bus žymiai daugiau suinteresuoti skaityti elektroniniu būdu. Pvz., aš dabar skaitau “Lietuvos rytą”, “Kauno dieną” per internetą. Anksčiau prenumeravau... Arba “Dienovidį”. “Dienovidžio” kai kuriuos parinktus (nukelta į 4 psl.)

gerovei. Apie tai liudija visa to aparato laikysena, pasipūtimas.

O kokios bylos pasekmės? Nežinau, ką iš to laimėjo valstybė, dar būrelių padidinusi kalinių skaičių. Tačiau pasilikusi vietoje tremtinių bendruomenė eilė metų liko susiskaldžiusi, prislėgta, tvyrojo įtarimo, nepasitikėjimo šešėlis. Žvilgsniai, gal teisingi, o gal ir neteisūs, krypo į tuos žmones, kurie neva įskundė, suteikė žinias. Aš galiu tik tiek pasakyti, kad specialiai niekas neskundė, kad vienas kitas prieš savo valią gal ir pakliuvo ant provokatoriaus kabluko, šį tą gal išplepėjo, net nenujausdamas, kad tai gali tapti įkalčia. O ką galėjo sakyti liudininkas teisme: visiems buvo žinoma, kad toks laikraštukas ėjo, o jau dainą “Leiskit į Tėvynę” dainavo visi. Jeigu jau visa tai yra nusikaltimas, tai iš karto tremtinių barakus teaptveria spygliuota viela ir visus tepaverčia kaliniiais. Apie tai, pasirodo, ir per tardymą, ir teismo metu mes visi lyg susitarę kalbėjome. Beje, užbaigiant bylą savo akimis mačiau, kad medžiaga apie kitus devynis “dainininkus” (beveik visi bylos liudininkai) išskiriama į atskirą bylą. Atrodė ir baiminomės, kad jie irgi bus teisiami, bet bylai nebuvo duota eiga dėl priežasčių, apie kurias tegalima spėlioti.

Ir dar minėtina viena aplinkybė. Bent aš nelaikiau tos bylos priežasčių rimtomis, nors pasekmės - dar ir kaip rimtos. Pagrindiniu savo veiklos tarpsniu laikiau ryšius su partizaniniu judėjimu dar gimnazijos metais, tačiau, kaip bebūtų keista, dalis Lietuvoje likusių ir išaiškintų tos veiklos dalyvių gavo po 10 metų lagerių. Bene trečiaisiais kalėjimo metais vieną kartą buvau apklaustas ir dėl toje byloje nuteistųjų, kad aš esąs buvęs vadovas, tačiau visko išsigyniau. Be to, mano 25-ri metai lyg ir anuliavo vargą dar dėl 10 metų įkalčio. Jau grįžus Lietuvai teko patirti nepasitikėjimą, KGB pastangų išaiškinti kažkokius jiems kylančius įtarimus. Bet, atrodo, taip ir liko gimnazistiškoji praeitis neįvardinta, niekas, net artimiausieji apie tai nežinojo, kol neaprašiau spaudoje (Šiaulių naujienos, 1991.12.24; 1992.01.03).

Kaip pasityčiojimas iš žmonių paminėtinas toks paradoksas.

Tuoju po mūsų teismo buvo dar nuteistas dešimčiai metų mano tėvas Jaroslavas Rimkus, ir kaip tik tuo metu komendantas mamai atvežė “Motinystės” medalį už šešių vaikų užauginimą. Taigi valdžia, atėmusi iš mūsų šeimos tris suaugusių žmones, skyrė pagal tą medalį kelis rublius mažamečiams vaikams, kuriems grėsė visiškas badas. Beje, to medalo pagrindu 1956 metais visai šeimai buvo panaikinta spec.tremtis, atseit, šeimos, turinčios vyriausybinius apdovanojimus, atleistinos nuo tremties. Bet Lietuvon grįžti buvo uždrausta, tačiau po poros metų, nepakludami tai nuostatai, mažomis grupėmis sugrįžome.

Įvairiai susiklostė tos bylos dalyvių gyvenimas. Apie save lyg ir nedera kalbėti. Juozas Balčiūnas lageryje užtruko ilgiau, bene šešis metus, tačiau pirmas grįžo Lietuvon. Dirbo šoferiu, planavo siekti mokslo, tačiau tragiškai žuvo autoavarijoje 1959 metais. Elytė grįžo, ištekojo, užaugino du sūnus, abu įgijo aukštąjį mokslą, tačiau lageryje įgyta sunki liga (reumatoidinis poliartritas) dešimčiai metų prikaustė prie patalo. Pradėjo karpinėti, tapo tau-todailininke, dalyvavo parodose, o ligos visiškai išsekinta mirė 1988 metais. Prieš pat mirtį dar spėjo stebėti mitingą Vingio parke, pirmojo Sąjūdžio suvažiavimo vaizdo įrašą. Verutė dar Sibire susitiko su savo vyru, jau Lietuvoje užaugino sūnų, tapo darbo veterane.

Ilgai buvo atsisakoma reabilituoti nuteistuosius, siuntinėjant raštus į Vilnių, Irkutską, Maskvą. Ir tik išikišus Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatui Lapinskui 1991 metų gale Lietuvos respublikos Aukščiausiasis teismas reabilitavo kai kuriuos bylos dalyvius. Tačiau galutinis bylos užbaigimas, rankraščių atgavimas - dar ateities uždavinys.

O kažkur Irkutsko archyvuose dulka “Taiga” - savotiškas lietuvių buvimo Sibire liudininkas. O tos “Taigos” šleifas, kartais tirštesnis, kartais praskydęs, seka jos dalyvių pėdomis, ir, matyt, lydės kiekvieną iš jų iki gyvenimo pabaigos...

■ Turkijos Bolu srityje po lapkričio 12 d. įvykusio žemės drebėjimo rasti jau 452 žuvusieji, lapkričio 15 d. pranešė Anatolijos naujienų agentūra. Per 7,2 balo žemės drebėjimą buvo sužeisti 2386 žmonės, sakoma pranešime, kuris rėmėsi oficialaus krizės centro pranešimu. Anksčiau buvo patvirtinti 349 žuvusieji. Šį skaičių lapkričio 14 d. paminėjo premjeras Bülent Ecevit.

■ Katastrofą patyrusio Egipto lėktuvo lakūnai „bičiuliškai“ kalbėjosi, kol kažkas nutiko. Jie abu beviltiškai bandė susidoroti su problema, tačiau lėktuvas po kelių minučių sudužo Atlante. Tai rodo bendrovės „Egypt-Air“ lėktuvo „juodosios dėžės“ užfiksuoti balsų įrašai lakūnų kabinoje. Nacionalinės transporto saugumo valdybos (NTSV) pirmininkas James Hall lapkričio 14 d. pranešė, kad iš pirminės juostos perklausos negalima daryti jokių išvadų. „Juodoji dėžė“ buvo geros būklės, ir iš jos gauta maždaug 31 su puse minutės informacijos, sakė J. Hall. Minėtas pareigūnas lapkričio 14 d. pareiškė, kad sprendžiant iš pirminės perklausos, pirmosios 28 minutės balso įrašų tėra eiliniai pokalbiai, neatskleidžiantys nieko neįprasta. Aliarmas lėktuve greičiausiai kilo iškart po to. Pradinė juostos analizė taip pat nepateikė akivaizdžių įrodymų, kad kas nors būtų įsibrovęs į lakūnų kabiną arba kad igula būtų su kuo nors susigrūmęs, sakė pareigūnas. „Juodoji dėžė“ lapkričio 13 d. vakare buvo rasta po dvi savaites trukusių paieškų.

■ Pietų Italijos mieste Foggoje sugriuvus gyvenamajam namui, aukų skaičius lapkričio 14 d. išaugo iki 61. Šeši žmonės vis dar laikomi dingusiais be žinios. Gelbėtojai šalia berniuko palaikų rado naminių žiurkėnų, kurį pavyko ištraukti dar gyvą, pranešė valstybinė televizija. Tuo tarpu žuvusiųjų bičiuliai, artimieji ir kaimynai Foggos katedroje susirinko maldai už žuvusiuosius. Nelaimė įvyko apie 4 valandą ryto, iš gyvenamojo namo per kelias minutes liko tik griuvėsių krūva. Šešiolikai žmonių pavyko išsigelbėti arba juos išgelbėjo.

“Mums labai svarbu išlaikyti lietuviybę savo tarpe...”

(atkelta iš 3 psl.)

straipsnius gaunu iš Australijos per A. Kabailą. Štai Vilniuje buvau susitikęs su A. Žemaitė, „Dienovidžio“ redaktore, ir ji nusiskundė, kad sumažėjo parama spaudai: „Dienovidis“ dabar eina kas dvi savaitės. Sakau, „Dienovidį“ aš pasiskaitau per Kabailą. Tai va, sako, užuot, kad būtų nauda, išeina priešingai, kadangi aš prenumeravau „Dienovidį“, o dabar ne, ir, aišku, neperskaitau visko, tik tai dalį... Ateityje lietuviška spauda ypatingą dėmesį turės kreipti į vadinamąją naująją bangą, ir naujus žmones, ir ta spauda turėtų jiems tarnauti, daugiau juos patraukti. Aš, optimistu būdamas, galvoju, kad ekonomiškai geriau įsitvirtinę ir įsikūrę jie domės, jeigu spauda bus įdomi. Jau anksčiau buvo keliamas klausimas, kad gal kai kurie laikraščiai galėtų jungtis, kaip pvz., savo laiku susijungė „Darbininkas“ su „Amerika“? Buvo kalbos, kad galbūt galėtų susijungti „Draugas“ ir „Darbininkas“, kadangi čia yra kiek panašios krypties laikraščiai. Bet gal to nereikėtų, nes laikraščiai duoda tam tikrą tapatybę įvairioms lietuvių kolonijoms ar gyvenvietėms, pvz., Rytų pakraščiu reikalinga savą spauda, nes „Draugas“ ilgai keliauja, be to, „Draugas“ daugiau rašo apie Chicago, apie vidurio Ameriką. Tai dienraštis, eina penkias dienas, aptarnauja gana daug, bet, kaip dabar pamačiau, kad ir jų sumažėjo prenumeratorių. Pagal paskutinį jų pranešimą, šią savaitę, dabar jie turi – bijau pameluoti – ar ne 5700?

J.K. Tai ženklas, kad spauda turi keistis.

V.K. Turi keistis, ir man yra labai įdomus „Darbininko“ pasikeitimas. Daugeliu atžvilgių įdomesnis, negu anksčiau buvo. Aiškiai matosi kitas redagavimas, kitas požiūris. Buvę, ilgamečiai redaktoriai sukuria tam tikrą stilių ir pobūdį, bet tam tikri pasikeitimai reikalingi. Arba štai „Pasaulio lietuvių“ pasikeitimas per praėjusius metus buvo tas, kad padarė spalvotus viršelius.

J.K. Labai patrauklus...

V.K. Tačiau tai dar nerodo, kad jis turiniu tapo geresnis, gal iš tikrųjų, kaip kiti teisingai sako, jis pasidarė Chicago, Lemonto žinių ir renginių aprašymais... Įdėjom daugiau nuot-

raukų, na o tie viršeliai kažkaip tikrai patraukia, mes ir pagalvojom, kad Amerikoje naudojamas pakavimo būdas (pakage) dažnai suvilioja. Pirkėjas perka, galvodamas, kad viduje prekė bus labai gera... [juokiasi]. Bet kas įdomu, žmonės tą priėmė labai teigiamai. Kitas dalykas, mes padidinom šriftą, kadangi vyresnio amžiaus žmonės skundėsi, jog jiems sunkoka skaityti.

J.K. Iki kokio dydžio?

V.K. Dabar bijau pameluoti, bet, man rodos, buvo 9-tas dydis, o dabar 10-tas, ar 11-tas. Raidės padidėjo ir visi sako: o, dabar daug lengviau skaityti. Kitas dalykas: pastebėjome, kad į trumpesnius straipsnius ar žinias daug greičiau atkreipiamas dėmesys, negu ilgius, taip pat pajavairinom nuotraukas. Kai kurie skaitytojai tikrai permeta ir peržiūri nuotraukas, tad pradedame daugiau jų dėti... O mes, kai kurie redakcijos dirbantys, esam tik mėgėjai...

J.K. Bet iš tiesų žurnalas iš esmės per daug nepasikeitė, ar ne?

V.K. Mes siekiame išlaikyti formatą, įžanginį straipsnį, skyrius apie kultūrą, visuomenę, mokslą, švietimo gaires. Stengiamės, kad „Pasaulio lietuvis“ kiek galima daugiau apie kraštus rašytų. Tik labai sunku prišneinti korespondentus ar gauti nuotraukų.

J.K. Esu kalbėjęs su Kolumbijos lietuviais. Jie skundėsi, kad jais išvis niekas nesi-domi, sako, tu, kaip Lietuvos rašytojų sąjungos narys, turėtum „atsiūsti“ porą rašytų, kad jie aprašytų jų gyvenimą. Aš sakau, kad tai nerealu. Bet ten tikrai yra labai įdomių, protingų žmonių.

V.K. Taip, Kaseliūnas, kiti. Kaseliūnas yra labai įdomaus charakterio, jis daug laisčių rašo, siuntinėja per internetą. Štai nusiuntė prašymą vyriausybei, prezidentui...

J.K. Jis gal daugiau poetiškas, idealistiškas.

V.K. Taip, turbūt. Jis gerų norų žmogus, tačiau jei jis galėtų bent trumpai parašyti ir „Darbininką“ ar „Pasaulio lietuvi“, ar kitur ir atsiųsti po porą nuotraukų, padarytų labai daug. Pvz., yra tokia p. Stankevičienė, gimusi Argentinoje, jai yra sunkiau lietuviškai gerai rašyti,

bet ji parašo kaip sugeba, ir tai labai gerai – nės galima kam nors perrašyti, pertvarkyti – taip pat ji atsiunčia nuotraukų. Įdomu tada pasekti: o, tai Argentinoje tą darė, o Urugvajų tą... Maždaug tą ir bandom daryti, nes spauda yra svarbu. Spauda yra ryšys, spauda daug ką jungia, spaudoje gali pasiguosti, pasibarti ir t. t.

J.K. Paskutinis klausimas: ar Jūs patenkintas šios sesijos eiga?

LB XV Tarybos sesijoje, vykusioje š. m. spalio 8-10 Milwaukee, WI, pasisako Socialinių Reikalų Tarybos pirm. B. Jasaitienė

V.K. Ir taip, ir ne. Patenkintas ir maloniai nustebintas tuo, kadangi paprastai į paskutinę tarybos sesiją – o ši yra paskutinė šios tarybos sesija, jų iš viso yra trys – paprastai suvažiuoja mažai žmonių. Šį kartą suvažiuavo gana geras procentas, nes iš 64 tarybos narių atvažiavo 48, tai jau yra geras ženklas. Atvyko daugiau negu du trečdaliai. Iš pranešimų, apyskaitų, ataskaitų, matyti, koki didžiulį darbą žmonės atlieka. Nors kai kurie darbeliai atrodo maži, bet kai viską sudedi, pagalvojai, koks didžiulis darbas yra atliekamas tokių savanorių. Kai sužinai finansines apyskaitas, matai, kiek daug pinigų yra sutelkiama labdarai – „Pagalba Lietuvai“, „Vaikų viltis“ ir taip toliau, koki didelį įnašą atlieka Amerikos lietuviai remdami Lietuvių Bendruomenę, šalia kitų tokių kaip „Lithuanian Mercy Lift“, „Aid for Lithuania“ ar pan. Negatyvūs dalykai, kurie kartojasi – mes labai daug laiko praleidžiam techniškiems ir smulkiems dalykams ir nereikaling-

giems įstatų keitimams. Dabar, pvz., pirmą dieną pradėjome ginčytis dėl darbotvarkės – visuomet kažkaip pradedam ginčytis, ar to reikia, ar ne, pradedam kaitalioti, ir pasidaro neaišku, kodėl taip atsitinka, ar tas žmogus nepranešė prezidentui savo nuomonės, ar jis tik dabar susigalvojo tą dalyką. Blogiau, kai mes į tas smulkesnes atkreipiam dėmesį, bet nematom kitų, svarbių, gyvybinių dalykų. Man daugiausia rūpesčio kelia tai, kad

ir yra nusilpusi. Bet ji atsveria Lemontas anksčiau buvęs mažą apylinke, bet pamažu išaugęs į labai didelį ir stiprų telkinį. Aš manau, kad ir New York'e yra panašių pavyzdžių? Arba štai Kalifornija – ji visada buvo gana stipri ir energinga, ir išliko tokia pati. Į Floridą daugiau nusikelia pensininkai, vyresnio amžiaus žmonės. Ir Floridą sustiprėjo, ji gavo visą eilę talentų, visą būrį žmonių. Aš pats gyvenu Grand Rapids, Michigan, ir matau, kaip mažėja mūsų eilės, kadangi jaunosios kartos žmonės išvažiuoja į didmiesčius. Panaši

kai kuriose bendruomenėse yra tam tikro silpimo, kai kurios apylinkės sumažėjo savo žmonių skaičiumi.

J.K. Florida?

V.K. Ne, Floridoje padaugėjo! Florida didėja... Bet aš turiu galvoje, sakykim, Chicagos Marquett Parką. Marquett Parkas kadaise buvo didžiausias lietuvių telkinys. Buvo labai stipri apylinkė. O šiuo metu apylinkė tenai beveik neegzistuoja

situacija savo laiku buvo su Pensilvanijos lietuviais, gal ir New Yorko valstijos lietuviais, bet kita vertus, didžiulės galimybės slypi tiek New Yorke, tiek Chicagoje ar Detroite, ar Clevelande. Ten daug naujų atvažiavusių žmonių, kurie dar neįsitraukę į veiklą, dar tik kuriasi, stengiasi susidaryti šioji tokį ekonominį pagrindą, bet su laiku reikia tikėtis, kad jie įsijungs.

J.K. Labai ačiū už pokalbį.

1999 m. spalio mėn. oficialiosios tarptautinės atsargos

1999 m. spalio mėn. pabaigoje oficialiosios tarptautinės atsargos sudarė 1242,8 mln. dolerių. Per mėnesį jos padidėjo 24,6 mln. dolerių arba 2,0 procento.

Spalio mėnesį Lietuvos bankas lito ir bazinės valiutos keitimo operacijomis pardavė komerciniams bankams 82,8 mln. JAV dolerių daugiau negu nupirko.

Komercinių bankų privalomosios atsargos konvertuojamomis valiutomis mėnesio pabaigoje sudarė 101,5 mln. dolerių, Tarptautinio Valiutos Fondo paskolos Lietuvos bankui – 91,2 mln. dolerių, o centrinės Vyriausybės indėliai užsienio valiutomis – 140,3 mln. dolerių.

Lietuvos Banko ryšių su visuomene skyrius

Nijolė Gaškaitė-Žemaitienė

Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio strategija

1

Strategija (graikiškai – vadovavimas) – tai menas vadovauti visuomeninei politinei kovai, esminių tikslų išryškinimas ir suformulavimas. Kokius strateginius tikslus kėlė 1944–1953 m. Lietuvoje vykusio totalinio pasipriešinimo okupacijai vadovybė? Be abejo, pagrindinis tikslas buvo labai aiškus: atkurti nepriklausomą valstybę. Tačiau šis lietuvių tautos tikslas kirtosi su kitų geopolitinių veiksmų interesais, konkrečiai – Sovietų Sąjungos ir Vakarų valstybių, kurios po Antrojo pasaulinio karo stengėsi išlaikyti Europos žemyninę taiką ir jėgų pusiausvyrą. Tarptautinė padėtis ir okupanto elgesys vertė partizanus keisti strategiją. Laikas diktavo tris pasipriešinimo strategijos kryptis: 1) suformuluoti tautos ir rezistencijos uždavinius ilgą okupacijos atvejų; 2) numatyti veiksmų taktiką išsivadavimo momentu ir 3) modeliuoti būsimą atkurtos nepriklausomos valstybės politinę santvarką. Dažna pagrindinio organizacija (ypač prapagavusios nesmurtinį pasipriešinimą) daugiausia aptarinėjo ateities Lietuvos politinę struktūrą. Pagrindinio vaidmenį priartinant išsivadavimą įsivaizdavo minimalų ir siekė tik to, kad fatališkai transformuojantis didžiosioms valstybėms Lietuvoje nebūtų politinės tuštumos. Partizaninio pasipriešinimo vadovybei teko spręsti visus tris strateginius uždavinius: iš pradžių aktualiausi buvo antrasis ir trečiasis, po dvejų trejų okupacijos metų prioritetą įgijo pirmasis, o nuo 1949 m., susikūrus Lietuvos laisvės kovos sąjūdžiui (LLKS), beveik visiškai atsisakyta trečiojo. Prie Lietuvos artėjant vokiečių-

rusų frontui, 1944 m. vis opesnė darėsi dilema: „priešintis bolševikams Lietuvon besiveržiant, ar nieko nedaryti?“ Bijota, kad „pasipriešinimas bolševikais gali be atodairos išnaikinti lietuvių tautą“. Valstybiškai mąstantys vyrai sprendė, kas geriau: ar „kad žūtų valstybė, o išliktų tauta“, ar priešingai. 1940–1941 m. patirtis rodė, kad ir nespriešinant nėra garantijos, jog tauta išliks. Lietuvos laisvės armija (LLA), pagrindinė karinė organizacija, pradėjusi veiklą nacių okupacijos metais, iš kitų išsiskyrė radikaliu požiūriu į pačios lietuvių tautos iniciatyvinių vaidmenį atkuriant Lietuvos Respublikos nepriklausomybę. Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, pripažinusi, kad bolševikams „bandant Lietuvą vėl užgrobti, lietuvių tauta ginklu rankoje turi parodyti, kad Lietuvos laisvės armija yra jos pačios reikalas“, vis dėlto konstatavo, kad „pasipriešinimas turės laikyti Lietuvos klausimą tarptautinėje plotmėje ir tuo padės mums draugingoms valstybėms ateiti mūsų pagalbos“, o LLA maksimalistiškai pareiškė, kad „LLA neturi nei mažiausio pasitikėjimo kuria nors kaimynine valstybe, Lietuvos likimą sieja ne su kitų didžiųjų valstybių likimu, bet su didžiausiomis savo ir kitų lietuvių pastangomis“. Taigi LLA nesprendė klausimo – priešintis artėjant Raudonajai armijai ar ne, ir nelaukė tinkamo momento sukilimui; ji manė, kad toks momentas jau pribrendęs ir tik ginkluoto pasipriešinimo atveju būsimose tarptautinėse konferencijose bus įvertintas Lietuvos nepriklausomybės siekis. 1944 m. pabaigoje nežinomo partizanų dalinio laikraštis „I kova“ paragino saugoti žmones, valstybinį ir asmeninį turta, kaupti ginklus ir organizuoti kovai. Šį sprendimą motyvavo tuo, kad „baisi ir buvusi galinga karo mašina jau baigia susidėvėti“, t. y. išsivadavimo kovos prasmingos kaip tik tuo momentu, kai sovietinė Rusija yra nualinta karo su nacistine Vokietija. Visame krašte jau veikė partizanų daliniai ir, artėjant Antrojo pasaulinio karo atomazgai, o NKVD kariuomenės daliniamis Lietuvoje vykdant nežabotą terorą, jau nebėgalėjo kilti klausimas – priešintis ar ne? Klausimas buvo tik toks: koks realiausias ne-

priklausomybės atgavimo būdas? Tokie būdai buvo du: diplomatinis, jei didžiosios valstybės, vykdydamos Atlanto chartiją, pareikalautų, kad sovietinė armija pasitrauktų iš okupuotų kraštų, ir karinis, jei kiltų ginkluotas konfliktas tarp buvusių Antrojo pasaulinio karo sąjungininkių. 1945 m. pradžioje pasirodė pirmieji Sovietų Sąjungos ir Vakarų valstybių nesutarimo požymiai: 1945 m. kovo 19 d. SSRS denonsavo 1925 m. sutartį su Turkija ir sukėlė įtampą regione; 1945 m. balandžio 25 d. – birželio 26 d. San Francisko konferencijoje buvo įkurta Jungtinių Tautų Organizacija (JTO) ir svarstomas valstybių dalyvavimas jos veikloje. Sovietų Sąjunga kaip savarankiškas valstybes pareikalavo į šią organizaciją pakviesti Baltarusiją, Ukrainą, Lenkiją ir Lietuvą. Tai buvo ne tik noras pasididinti mandatų skaičių, bet ir siekis užsitikrinti tarptautinį pripažinimą, kad okupuoti kraštai yra suverenūs. Baltarusija ir Ukraina tapo JTO narėmis. Dėl Lenkijos Vakarų valstybės nusileido kiek vėliau. Lietuvos SSR tapus JTO nare, jokie tarptautiniai pasitarimai ar taikos konferencijos Lietuvos nepriklausomybės klausimo būtų nekėlė. Buvo aišku: jei Lietuva nekovo su okupantais, gali pasikeisti dar 1940 m. liepos 23 d. JAV valstybės sekretoriaus paskelbtas nusistatymas nepripažinti Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą. Vis dėlto 1945 m. kovo 3 d. JAV valstybės sekretorius pakartojo, kad Baltijos valstybės tebelaikomos nepriklausomomis valstybėmis ir Sovietų Sąjunga negali joms atstovauti. Taigi Teherano konferencijoje sąjungininkai neprieštaravo Josifo Stalino norui turėti neužšalancius Baltijos uostus, Jaltos konferencijoje nusileido Sovietų Sąjungos protestams dėl Stanislavo Mikolajczyko vyriausybės Lenkijoje, o dabar Vakarų pozicija po truputį keitėsi. Todėl buvo prasminga neleisti Lietuvoje kurti administracinių okupacinės valdžios organų ir naikinti kolaborantus, kurie ne tik padėjo okupantams vykdyti represijas, bet ir būtų aktyviai prisidėję (panašiai kaip 1940 m.) įteisinant sovietinės Lietuvos statusą.

(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Aukštas kraujo spaudimas

Aukštas kraujo spaudimas (hypertension) - viena iki šiol neišspręstų problemų, nes tik 10 % visų sergančiųjų ar, tiksliau, kurių aukštas kraujo spaudimas, priežastys žinomos: širdies ir inkstų ligos ir kai kurie piktybiniai augliai, pavyzdžiui, vėžys, nors pasitaiko gana retai. Kai gydytojai nustato, kad jūsų aukštas kraujo spaudimas, ir priduria, kad tai "essential" (lietuviškai "esminis"), vadinasi, jo priežastis nežinoma.

Kai kuriais atvejais aukštą kraujo spaudimą sukelia širdies ligos ar širdies struktūros netobulumai. Kartais spaudimas gali būti žemas. Tai yra vienas iš svarbiausių artėjančio ar progresuojančio infarkto požymių.

Kita vertus, aukštas kraujo spaudimas susargdina širdį ir dėl jo, jei negydoma, įvyksta infarktas.

Taigi širdis ir aukštas kraujo spaudimas turi abipusį ryšį.

Kas gi yra širdis? Tai centrinis kraujotakos organas, primenantis piramidės formą. Ta "piramidė" yra mūsų krūtinės kairėje pusėje, labai arti plaučių, labiau viršuje.

Visus motorinius veiksmus mes valdome per smegenų centrus. Mes galime nustoti kvėpavę, galime valgyti ar nevalgyti ir t. t., bet pojiūčių mes negalime valdyti, pavyzdžiui, negalime duoti įsakymo širdžiai nustoti plakti (tai būtų pavojingiausias ginklas savižudžio rankose!). Širdis plaka automatiškai. Tai tvarko tam tikras nervų centras, esantis širdyje. Šis nervų centras nepriklauso nuo mūsų valios, proto, smegenų. Širdies plakimas reprezentuoja du veiksmus - siurbimą ir pumpavimą - tai kraujo apytaka. Širdis padalyta į du pagrindinius skyrius - dešinįjį ir kairįjį. Siena tarp tų dviejų skyrių yra aklina uždaro kūdikui pirmą kartą įkvėpus.

Jei siena neužsidaro, yra didelė problema - tokie kūdikiai operuojami, t. y. uždaro siena. Abu skyriai yra padalyti į du poskyrius. Vienas siurbia kraują iš periferijų per kraujo indus, kuriuos vadiname venomis, o kitas pumpuoja kraują į periferiją ir visus kūno organus per kraujo indus, kuriuos vadiname arterijomis. Taigi yra arterinis, kraujo pumpavimo, spaudimas ir veninis, kraujo siurbimo, spaudimas. Abu svarbūs, vienas nuo kito priklausomi. Dešinysis širdies skyrius, kurį vadiname dešiniuoju skilveliu, susiurbia kraują iš periferijų ir perduoda į viršų jo esantį dešinį prieširdį. Dešinysis prieširdis savo ruožtu pumpuoja kraują į plaučius, kur kraujas apvalomas. Tada kairysis prieširdis siurbia kraują iš plaučių ir perduoda švarų, pilną deguonies kraują į kairįjį skilvelį, kuris savo ruožtu per pumpuoja kraują į kairįjį skilvelį, kuris savo ruožtu perpumpuoja kraują į visus organus ir į periferijas. Ir čia - periferijose atsiranda viena iš priežasčių, vadinamasis aukštas kraujo spaudimas. Arterijos, per kurias kraujas perpumpuojamas į visą kūną, vis mažėja, kol pagaliau virsta tik per mikroskopą matomomis mažytėmis arterijomis - arteriolėmis, kurios savo ruožtu virsta kapiliarais. Jie susijungia su veniniais kapiliarais, pastarieji, padedami arterinio spaudimo, pradeda išsiurbimo procesą, perduoda jau "nešvarų kraują" į didesnes venas, ir taip kraujas atsiduria dešiniajame širdies skilvelyje, o jo tolimesnis kelias buvo aptartas anksčiau.

Čia prasideda problema: tų mažųjų arterijų sienelės yra uždengtos labai jau plonais raumenimis, kurie padeda širdžiai pumpuoti kraują į venas susitraukdami ir atsileisdami. Dėl iki šiol nežinomų priežasčių jie daugiau susitraukia negu atsilaidžia ir todėl vyksta periferinis pasipriešinimas, sukeliantis aukštą kraujo spaudimą. Yra daug vaistų, kurie tą per stiprų susitraukimą pašalina, bet tai yra simptominių gydymas, ir vaistus reikia vartoti visą laiką bei periodiškai tikrintis, kad vaistų kiekis būtų reikiamas.

Ir vis dėlto nežinome, kodėl tie raumenys, valdantys mažas arterijas, kai kuriems žmonėms nei iš šio, nei iš to per stipriai susitraukinėja.

Alfonsas Vilūnas

Sunkiai susirgo

Pranas Mickevičius

Mūsų sporto veteranas, o taip pat sporto darbuotojas bei žurnalistas Pranas Mickevičius, kuris pastaruoju metu gyveno Wausau, WI, sunkokai susirgo ir gulį ligoninėje. Jis apie 10 dienų skundėsi gripu, kuris vėliau išsivystė į plaučių uždegimą. Nuvežus į ligoninę, paaiškėjo padėties rimtumai. Tačiau ligą pavyko stabilizuoti ir sveikatos būklė po truputį gerėja, bet teigiama, jog dar turės praeiti nemaža laiko, kol visiškai pasveiks.

P. Mickevičius, kuris eina 77-

rius amžiaus metus, dar gyven-damas Vokietijos pabėgėlių stovyklose reikėsi lietuvių sportinėje spaudoje. Atvykęs į Ameriką, savo darbą dar labiau sustiprino. Yra buvęs nuolatiniu "Draugo" bendradarbiu sporto klausimais. Buvo vienu knygos "Išėjimo lietuvių sportas" redaktorių. Dar visai senesniai paruošė nemažą straipsnių Lietuvoje leidžiamai Lietuvos Sporto Enciklopedijai. Jis yra ŠALFAS-gos garbės narys nuo 1991 metų.

E. Š.

BALFO kelias į XXI-jį amžių

BALFO direktorių metinis suvažiavimas vyko Palm Beach, Florida, spalio 29-31 d. Dalyvavo 34 direktoriai ar jų atstovai. 55 metų veikianti labdaros organizacija nutiesė ilgų metų veiklos kelią į XXI-jį amžių. Suvažiavimas buvo išskirtinai veiksmingas, nuosirdus balfininkų šeimos susibūrimas. Dovana Lietuvai - BALFO rudens vėjus vyksta aktyviai ir sėkmingai. Pašalpa siunčiama našlaičiams, seneliams, sergantiems, partizanams, tremtiniams, rytų Lietuvos mokyk-

loms, Vilniaus Betanika ir kitoms viešoms, neturtingiems skirtoms valgykloms. Palm Beach lietuviai gražiai, sumaniai suorganizavo BALFO direktorių suvažiavimą, nuoširdžiai, svetingai priėmė, draugiškai bendravo. Tai buvo širdies meile apvairnuotos trijų dienų rekolekcijos artimo meilės dvasioje. Gyvenome Lietuvos meile ir rūpesčiais.

Vytautas Kasninaitis
BALFO direktorius informacijai

Lietuviškos virtuvės paslaptys

Tikriausiai tik lietuvių nestebina faktas, jog lietuviška virtuvė praktiškai nesūlo sveiko ir nekaloringo maisto. Atšiaurus klimatas ir sunkus fizinis darbas lėmė lietuvių pomėgį ir poreikį "stipriai" pavalgyti. Trumpai žvilgtelėkime pro mūsų "langą" į praeitį... Jau nuo senų laikų lietuviai garsėjo vaišingumu. Apie tai rašoma 19-ojo a. ir ankstesniuose rašytiniuose šaltiniuose. Net skubiai paruoštos vaišės išsiskirdavo iš kasdieninių valgių: dažnai tai būdavo skilandis, baltas sūris su medumi ir naminis alus. Svečiai nieko neparagaudavo, kol šeimininkas nepradėdavo raginti. Pagal seną paprotį, nepalaujamas svečių raginimas vaišintis buvo laikomas išskirtinio vaišingumo bruožu. Beje, šis paprotys sėkmingai gyvuoja iki šių dienų. Visais laikais Lietuvoje duona buvo išskirtinėje pagarbėje. Visada, atsisėdus prie stalo, pirmiausia buvo pjaunama duona. Tai - šventa šeimos galvos privilegija. Tėvas atpjaudavo kampe duonos ir duodavo jį savo vyriausiajam sūnui, nes pagal paprotį tai padėdavo susilaukti sūnaus. Duonos kepalai ir druska būdavo sutinkami ypatingi svečiai ir jaunavedžiai. Baltą duoną lietuviai kepavo tik išskirtinių švenčių progomis. Kasdien jie valgydavo įdodą ruginę duoną. 19-ojo amžiaus pabaigoje lietuviai pradėjo kepti ir plikytą duoną. Kasdieniniai patiekalai keisdavosi pagal sezoną. Kadangi gyvulius skersdavo rudenį ir žiemą, tai tuo laikotarpiu daugiau gamindavo mėsinių patiekalų, tuo tarpu pavasarį ir vasarą žmonės daugiau valgydavo miltinius patiekalus su pieno produktais, uogas, grybus. Lietuviai dažnai virdavo įvairias košes, kepavo miltinius bly-

nus. Aukštaičiai pusryčiams kepavo lietinius, kuriuos suvyniodavo ir valgydavo su grietine, spirgučiais arba varškės padažu. Lietuviai naudojo daug pieno produktų. Garsus lietuviškas baltas sūris, valgomas šviežias arba džiovintas. Mėsa senovės Lietuvoje buvo antroje vietoje po miltinių patiekalų. Liesą kaulieną ir lašinius su raumeniu lietuvės virdavo arba kepavo. Geriau išsilaikydavo sūdyta arba rūkyta mėsa. Rūkymai buvo naudojamas kedras, suteikiantis mėsai malonų aromatą. Skilandis ir rūkytos dešros yra vienas iš mėgiamiausių patiekalų Lietuvoje ir šiandien. Įdomu, jog rūkymo technologija istorijos raidoje liko praktiškai nepasikeitusi. Labai populiarūs lietuviškoje virtuvėje yra burokėliai ir kopūstai. Iš burokėlių virdavo sriubą - barščius - su džiovintais baravykais. Šaltibarščiai su virtomis bulvėmis, apibarstytais krapais, ir šandien populiariausias patiekalas karštomis vasaros dienomis.

Bulvės į Lietuvą atkeliavo 18-ame amžiuje ir netrukus tapo lietuvišku nacionaliniu produk-

tu. Jos buvo valgomos virtos, keptos su įvairiausiais užpilai ir padažais, bet dažniausiai su spirgučiais ir rūgusiu pienu. Iš tarkuotų bulvių lietuvės kepavo bulvinius blynus, vėdarus ir kugelį. Na, o lietuviškos virtuvės pažibos - cepelinų - recepte bulvės puikuoja taip pat pirmoje vietoje.

Kaip jau minėjome anksčiau, lietuviai visais laikais mėgo alų, ypač aludariais garsi šiaurinė Aukštaitijos dalis. Džukijos svečiai pavaišindavo ir "naminukę". Kiekvieną šventinį stalą puošdavo kvapnūs krupnikas - medaus gėrimas. Nors originali technologija pasimetė istorijos lobynuose, krupnikas ir šiandien sėkmingai gaminamas.

Štai ir atėjo laikas pasivašinti... Paragaukite tradicinių lietuviškų ir žmonių išgalvotų, bet lietuviškomis tradicijomis besiremiančių receptų, kuriuos, pradedant šiuo numeriu, spausdinsime "Darbininke". Laukiame atsiliepimų ir diskusijų apie lietuvišką virtuvę, kviečiame atsiųsti ir savo mėgiamų įdomesnių patiekalų pagaminimo aprašymus!

Keptų svogūnų mišrainė

350 g svogūnų su lukštais, apie 4-5 didelės galvos
200 g graikiškų riešutų
2 šaukštai ryžių
2 šaukštai aliejaus
1 šaukštas acto, pageidautina vyno
Druskos pagal skonį

Svogūnus su lukštais dedame į skardą ir orkaitėje kepame juos 1,5 val. maždaug 200°C temperatūroje (kol paruduos ir suminkštės). Po to juos nulupame, supjaustome. Ryžius apkepame karštame aliejuje, po to įpilame stiklinę vandens ir verdame apie 20 min., uždenge

dangčiu, apvyniotu rankšluosčiu. Atvėsusius ryžius sumaišome su svogūnais ir smulkintais (geriau maltais per mėsmalę) riešutais. Pabarstom druskyte ir aplaistom actu. Štai ir visas - ilgas darbas ir laukimas atsiperka!

Dabar mūsiškiai futbolininkai žaliuojant aikštėn išeis tik ateinantį pavasarį. Tačiau, kaip ir kiekvienais metais, jie žiemą dalyvaus salės futbolo pirmenybėse, kurios prasidės sausio pradžioje. Jose mūsiškių ekipa dalyvauja net pačioje aukščiausioje divizionoje. Tad norint joje

Futbolo naujienos iš Chicagos: "Lituanicos" nesėkmė

Liūdnai baigėsi Chicagos "Lituanicos" vyrų futbolo komandos pasirodymai sezono "Metropolitan" lygos pirmenybėse. Kaip dabar beveik tradicija tapęs pilnos komandos nesukomplektavimas buvo aki-vaizdas ir paskutinėse šių metų pirmenybių rungtynėse, žaidžiant prieš ukrainiečių "Lions" ekipą.

Rungtyniaujant netoli Viconsino valstijos sienos esančiame Lake Villa miestelyje, aikštėje pasirodė tik devyni "Lituanicos" uniformą dėvintieji vyrai. Tai jau trečias kartas iš eilės, kuomet mūsiškiai nesudaro pilnos komandos. Pora sekmadienių mūsiškiai yra pradėję rungtynes dešimtyje, tačiau po raudonų kortelių užsdirbimo, žaidė devyniese.

Žinoma, žaidžiant be dviejų futbolininkų, spalio 24 d. įvyksiamе susitikime apie pergalę nebuvo galima svajoti. Pirmojo kėlinio rezultatas buvo 4:0. Antrame kėlinyje pavyko įmušti vieną įvartį. Tačiau tada jau sekė liūdnas galas: į mažai ginamus vartus vienas po kito krito dar trys įvarčiai. Rungtynių rezultatas buvo 7:1 "Lions" naudai.

Komandos treneris Gediminas Bielskus po šios nelaimės buvo linkęs kaltinti tuos futbol-

lininkus, kurie nors ir sekmadienio ryte buvo pažadėję žaisti, nepasirodė aikštėje. Jis sako, kad tai yra tam tikras nesąžining-

Veiklieji Chicagos "Lituanicos" futbolo klubo darbuotojai: A. Glavinskas, L. Juraitis, G. Bielskus Ed. Šulaičio nuotr.

gumas ir drausmės stoka. Bet, kita vertus, kuomet futbolininkams nežadama jokio atlyginimo, sunku iš jų ko reikalauti. Beveik visos šios komandos bent geresniems žaidėjams moka daugiau ar mažiau pinigų. Gedimino Bielskaus nuomone, ir "Lituanica" turėtų panašiai daryti, jeigu norima žaisti vis stiprėjančioje lygoje. Apie tai "Lituanicos" vadovybė turėtų pagalvoti rengiantis naujam sezonui.

išsilaikyti, reikia jau dabar pradėti komplektuoti pajėgesnę komandą.

Rudens rate "Lituanicos" vyrų komanda žaidė 8 rungtynes ir surinko 8 taškus: dvi pergalės, dvi lygiosios ir 4 pralaimėjimai. Visi taškai iškrovoti per penkias pirmąsias rungtynes, o vėliau komanda, galima sakyti, sugriuvo. Tačiau dar yra proga pasitaisyti antrame rate kitų metų pavasarį!

Laimai Glavinskienei, tel. (630) 323-6302, arba Leonui Juraičiui, tel. (708) 532-7526. Reikia priminti, jog klubo išdininkas Leonas Juraitis nariams yra išsiuntinėjęs laimėjimų bilietus, kuriuos reikia kuo greičiau gražinti, ypač jeigu nesirengiama dalyvauti pokylyje. Būtų gerai, kad tas bilietų knygutes nariai paplatintų ir pažįstamų tarpe. **Edvardas Šulaitis**

Algimanto Kezio, vieno iš garsiausių lietuvių fotografų, fotoparoda "Chicago 2000" atidaryta lapkričio 4 d. Chicago Architektūros muziejuje - The Chicago Athenaeum. Kartu vyko ir geriausių 1999-ųjų metų dizainų šio muziejaus premijų įteikimo iškilnės. Kita Algimanto Kezio spalvotosios fotografijos paroda atidaryta lapkričio 19 d. Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre Chicagoje, IL.

Antano Smetonos, Lietuvos Prezidento, 125 m. gimimo ir 55 m. mirties suvakėjų minėjimas vyks lapkričio 21 d. Lietuvių Fondo salėje, Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL. Minėjimo programa prasidės 11 val. r. šv. Mišiomis.

Tilžės Akto paskelbimo 81-ji sukaktis buvo iškilmingai paminėta lapkričio 7 d. Šaulių namuose Chicagoje, IL.

Dr. Vinco Kudirkos šaulių kuopa, Worcester, MA, lapkričio 21 d., sekmadienį, ruošia Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 81-rių metų sukakties minėjimą.

"Lituanicos" futbolo klubo metinis pokylis įvyks Pasaulio Lietuvių Centro pokyliu salėje, Lemont, IL, lapkričio 20 d. Bus apdovanojami pasižymėję šių metų futbolininkai: Gytis Kavaliauskas ir Danas Smulkys.

Tėvas Jonas Kidykas, SJ, mirė 1999 m. spalio 29 d. Chicagoje. Jis gimė 1905 m. sausio 21 d. Lietuvoje, Žemaičių Kalvarijoje. Į Jėzuitų ordiną įstojo 1925 m. Baigė jėzuitų kolegiją Valkenbūrgėje, Olandijoje, ir buvo išventintas kunigu 1935 m. rugpjūčio 27 d. Atvykęs į JAV 1937 m. įkūrė Chicagoje lietuvių jėzuitų vienuolyną ir buvo pirmasis tremtyje atsikūrusių Lietuvos jėzuitų vyresnysis. Kaip misionierius aplan- kė daugelį JAV lietuvių parapijų, o taip pat misionieriaus Brazilijoje, Urugvajuje ir Kanadoje (Montrealyje). Veikliai bendradarbiavo spaudoje. Paskutiniuosius metus praleido Tėvų Jėzuitų namuose Chicagoje. Lapkričio 3 d. iš Tėvų Jėzuitų koplyčios palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

New Yorko humanitarinių mokslų taryba (New York Council for Humanities) savo naujai 2000-2002 m. paskaitų programai iš gausių kandidatų atrinko ir newyorkietį Algirdą Landsbergį. Bibliotekoms, organizacijoms, gimnazijoms ir kt. taryba apmoka paskaitininko honorarą ir kelionės išlaidas. A. Landsbergio paskaitos šiais metais: Great Neck bibliotekoje - lapkričio 18 d. Giovanni di Lampedusa, "The Leopard" (šis romanas išverstas į liet. k.); lapkričio 29 d. Tadeusz Konwicki, "Bohin Manor" (romano veiksmas vyksta prie Buivydžių miestelio (lenk. Bujwidze, 25 km nuo Vilniaus); gruodžio 15 d. Penelope Fitzgerald, "The Blue Flower" (romanas apie 18 a. vokiečių poetą Novalį); Great Neck Cumberland Ave. School, R.E.A.P. II organizacija - gruodžio 14 d. "Imperijos pabaiga" (apie SSRS žlugimą ir tautinių valstybių atsikūrimą); Merrick bibliotekoje - gruodžio 7 d. "Life is Beautiful" (italų filmo apie holokaustą diskusija); Freeport bibliotekoje - gruodžio 10 d. Lampedusa, "The Leopard".

Šlaitytojai rašo "Darbininkui"

Ieškau žinių apie **Antaną Jasaitį**, išvykusį į JAV iš Užvenčio miestelio, Šiaulių apskrities, prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Jis buvo pasikėjęs Seneca Str., Buffalo, NY. Buvo pasikeitęs pavardė į A. Jansen. Turėjo sūnų Richardą, dukteris Janiną ir Stasę. Antano Jasaitis vaikystėje gyveno Ceslovas Jasaitis, gyvenantis: Mokyklos g. 6-1, Sankėnų miestelis, Rėimės rajonas, LITHUANIA.

* * *

Nuosirdus ačiū, mieli tautiečiai!

Praėjo pusmetis nuo Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus atidarymo Marijampolėje. Kasdien sulaukiame nemažai lankytojų iš Lietuvos ir užsienio. Jie lyg maldai sustingsta prie stendų žuvusiems kovose, kalėjimuose, lageriuose, tremtyje. Grupojasi prie kryžiaus ir tremtinių altorėlio. Mokytojai čia atsiveda mokinius ir praveda vertingas, įtaigias istorijos pamokas.

Erdvioje ir šviesioje patalpose - Tauro apygardos kūrimosi istorijos dokumentai. Ant sienų kabo visos Lietuvos partizanų sričių ir apygardų žemėlapiai, vadų portretai. Gausu nuotraukų stenduose - kovų ir žmonių likimų istorijos, autentiški partizanų asmeniškai daiktai. Eksponuojami partizanų naudoti ginklai, apranga, naudotų rinktinių antspaudų padidinti atspaudai. Partizanų motinų, paaugusiųjų po tris, keturis ir daugiau sūnų ant Tėvynės laisvės aukuro, stendas, po juo kitas - lietuvių kovojusių pečių petin su vyrais ir nepalūžusių, pasirinkusių mirtį, ne vergiją.

Įėjimą į salę, skirtą tremčiai, gaubia prietema, specialiai dalininko sukurta, kad primintų tardymo kamerų ir tremties aplinką.

Čia pat simbolinis geležinkelis, vedantis į Vorkutą, po kiekvienų pabėgiu amžiams priglaudęs šimtus politinių kalinių, kritusių ten pat nuo sunkaus darbo, bado ir šalčio. Šioje salėje daug autentiškų daiktų.

Gausybė rankdarbių, iš duonos pagamintų rožantėlių. Tai ir indai, mediniai lagaminai, dokumentai, laiški, išsaugoti net kelionės į Lietuvą bilietai. Čia ir buvusios Tarybų Sąjungos žemėlapis su gausybe mėlynų ir baltų švieselių - tai vis vietos, kur buvo ištremti ir kalinami lietuviai, kur tūkstančiai liko amžinam poil-

siui be karstų, be kapų kauburėlių.

Atminties skyriuje sujaukia iš tremties parvežtas didžiulis maumedžio kryžius, karstai, kuriuose pargabenti knygnešius J. Akelaičio ir V. Bieliausko kaukeliai.

Jau baigiamas įrengti, kai kam labai nepatiksiantis, budelių ir jų aukų kambarys. Čia autentiškai atsispindi tardymų atmosfera, lankytojai pamatys naudotas kankinimo priemones, nuotraukas kolaborantų ir jų aukų - išniekintų žuvusiųjų partizanų ant gatvės grindinio kūnus. Numatyta įrengti partizanų slėptuvę, tik dėl lėšų stygiaus dar neįrengta.

Kad laikas užmaršties dulkėmis nepridengtų tų skaudžių prisiminimų, kad kovų ir kančių prasmė nuolat primintų, kokia kaina pirkti laisvę ir kaip ją branginti, bylos dabarties ir ateities kartoms šio muziejaus eksponatai ir šis vienintelis toks Lietuvoje muziejus, kurio įkūrimui savo kilnia auka ir Jūs, brangieji, prisidėjote, už ką tariam dar kartą nuosirdų ačiū:

p. Juozui Kojeliui (Santa Monica), Zigmui Brinkiui (Los Angeles), Zigmui Dičpinigaičiui (Woodhaven, NY), Pijui Pažerūnui, A. Žolynui, Viktorijai Paliuli, Lilijai-Rasai Kulbienei, Albinui Baruliui, Jonui Kaminskui, Adelei Balsienei, Povilui Vaicekauskui, Marijai Remienei, Broniui Krokiui, Alei Razmienei ir visiems kitiems užsienio lietuviams, idėjusiems auką į muziejaus aukų dėžutę.

Muziejaus vedėja

* * *

Dar apie denacionalizaciją

Pacitavęs teigimą, kad Laik. vyriausybė "Lietuvos žmones apilėšusio nacionalizacijos įstatymo nepanaikino, tik atskirais potvarkiais kai kuriems savininkams nuosavybę grąžino", Algis Raulinaitis rašo, kad tai neatitinka faktų (Darbininkas, Nr. 42). Savo nuomonei paremti mini 1941 m. liepos 17 dienos Žemės denacionalizacijos įstatymą, liepos 4-tos deklaraciją ūkio reikalams ir liepos 19-tos Miestų namų ir žemės sklypų denacionalizacijos įstatymą. Bet juk tie teisiniai aktai nėra visuotinė denacionalizacija, o tik dalinė, kaip tai yra paaiškinęs buvęs ministeris M. Mackevičius, jog dėl žydų ir jų turto problemos nebuvo galima visuotinės denacionalizacijos įstatymo pakeisti. Be to, A.R. paminti teisiniai aktai buvo paskelbti po to, kai Laik. vyriausybė jau buvo padariusi nutarimą žydus į koncentracijos stovyklas nukraustyti. Paskyrė pinigų ir pareigūnų koncentracijos stovyklos įrengimui prižiūrėti. Tasai nutarimas padarytas birželio 30 d.

Įvykiai keitėsi, to nutarimo nespėta įgyvendinti, vokiečiai žydų tvarkymą paėmė į savo rankas. Neilgai trukus, Laik. vyriausybė prieš savo norą baigė veiklą. Žinant, kokie teisiniai aktai buvo paskelbti, jos vyriausybės buvusio ministerio pasakymas, jog Laik. vyriausybė bazavosi Lietuvos konstitucija, yra tik gražbylostė.

Kazys Januta
Los Angeles, CA

Švęskime Millennium Lietuvoje

UNION TOURS

rengia dvi ekskursijas į LIETUVĄ Kalėdų ir Naujųjų 2000 Metų proga.

PIRMOJI EKSKURSIJA: GRUODŽIO 23 - SAUSIO 3, 2000
Įsiskaito: Kučių vakarienė; Vilniaus miesto apžiūrėjimas; atidarymas naujai atrastų bažnytinio turto parodos; kelionės į Trakus, Kauną ir Rumsiškę; Gedimino pilyje vėliavos diena su Lietuvos Nacionalinio simfoninio orkestru; Naujų Metų išvakarėse operos *Traviata* spektaklis ir vakarienė; dvi dienos laisvos; visi pusryčiai ir atsisveikinimo pietūs; 10 naktų viešbutyje *Neringa*; kelionės iš orouostų ir atgal; angliški kalbantys gidai; skrydžiai ten ir atgal FINNAIR linija iš New Yorko. Kaina dviese kambaryje\$1,565.00 asmeniui
Gyventi vienam kambaryje \$450.00 priedas
Plius mokesčiai

ANTROJI EKSKURSIJA: GRUODŽIO 30 - SAUSIO 3, 2000
Įsiskaito: Savaitgalis Vilniuje: Vilniaus miesto apžiūrėjimas; naujai atrastų bažnytinio turto parodos apžiūrėjimas; Naujų Metų išvakarėse operos spektaklis ir vakarienė; kelionė į Trakus; visi pusryčiai ir atsisveikinimo pietūs; 3 naktys viešbutyje *Neringa*; kelionės iš orouostų ir atgal; skrydžiai ten ir atgal FINNAIR linija iš New Yorko.

Kaina dviese kambaryje\$1,175.00 asmeniui
Gyventi vienam kambaryje \$175.00 priedas
Plius mokesčiai

Jei skrendate iš Newark, NJ, SAS linija - priedas \$100.00; iš Chicago SAS linija - priedas \$210.00; iš Seattle SAS linija - \$350.00

Skubiai užsisakykite vietas *dabar* -- skambinkite

UNIONTOURS

245 Fifth Ave, New York, NY 10016
Tel. 212-683-9500; 800-451-9511;
Fax 212-683-9511

SCHUYLER SAVINGS BANK

Mes siūlome:

*Taupymo sąskaitas *Taupymo sertifikatus
*IRA sąskaitas

*Asmeniškas ir komercines čekių sąskaitas
*Tiesioginį pinigų deponavimą

*Namų paskolas *Automobilių paskolas

* Namų remonto paskolas *Sąskaitų paskolas

*Namų (Home Equity) paskolas

Naujos, patogios darbo valandos ir draugiškas patarnavimas gerai tarnauja mūsų visuomenę...

Mūsų adresas:

24 Davis Avenue
Kearny, NJ 07032
(201) 991-0001

arba skambinkite nemokamai:

1-888-SCHUYLER
(1-888-724-8953)

APSVARSTYTI

HUMANITARINĖS PAGALBOS LIETUVAI REIKALAI

(atkelta iš 1 psl.)

reikalų ir darbo ministrė Irena Degutienė. Ministrės atsiųstame pasakyme, kurį perskaitė LR ambasados Washingtono I-oji sekretorė Rita Kazragienė, pažymėta, kad 1998 m. beveik 80 proc. visos labdaros ir paramos buvo gauta iš užsienio. Viena iš aktyviausių labdaros ir paramos teikėjų yra Jungtinės Amerikos Valstijos. JAV teikėjai prioritetus skiria sveikatos apsaugai ir socialinės apsaugos įstaigoms. Ministrė I. Degutienė pažymėjo Ilinojaus valstijos lietuvių organizacijos "Lithuanian Mercy Lift", Michigano valstijos lietuvių - Lietuvos Vyčių labdaros organizacijos

"Aid to Lithuania Inc.", taip pat kitų JAV lietuvių organizacijų nuopelnus, teikiant pagalbą Lietuvai.

Lietuvos ambasadorius Stasys Sakalauskas, sveikindamas konferencijos dalyvius, sakė, kad JAV lietuvių teikiama pagalba sveikatos, socialinės apsaugos, švietimo sistemoms padėjo išgyventi sunkų laikotarpį ir kad "visų bendras noras matyti Lietuvą tokią stiprią, kad jai nebereikėtų užsienio labdaros ir paramos".

Lietuvos ambasados Washingtono
Spaudos skyrius

VILNIUS

Žiemos kainos pirmyn ir atgal
spalio 1 -- kovo 31
išskyrus kalėdinį laikotarpį

New York	\$406
Chicago	\$450
Seattle	\$560

Plius mokesčiai
Nuolaidos galioja ir iš kitų miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.
Douglaston, NY 11363
Tel: 718-423-6161
800-778-9847
Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vyttours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ
Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
NOVEMBER AND DECEMBER
PICK-UP SCHEDULE

November 18	Elizabeth, NJ	11-12 noon
November 19	Kearny, NJ	11-12 noon
November 20	Brooklyn, NY	11-12 noon
November 29	Paterson, NJ	11-12 noon
November 30	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm

December 1	Philadelphia, PA	11-12 noon
	Baltimore, MD	4-5 pm
December 2	Elizabeth, NJ	11-12 noon
December 3	Kearny, NJ	11-12 noon
December 4	Brooklyn, NY	12-1 pm
December 10	Putnam, CT	2-3 pm
December 13	Paterson, NJ	11-12 noon
December 14	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
December 15	Philadelphia, PA	11-12 noon
December 16	Elizabeth, NJ	11-12 noon

For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$368 r.t.

One way to Vilnius \$305

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707

RigaVen Travel Inc.

- We have GREAT CRUISES •
- Tours to Ireland, Scotland, England and Europe •
- Discover Costa Rica •

SPECIAL REDUCED FARES
to VILNIUS
starting at \$406.00

with

"Call for Details"

Call

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- Siuntiniai iš Bostono į Lietuvą su pristatymu į namus po visą Lietuvą.

- Pagalba Lietuvai - GIFT OF HOPE

- Pinigų pervedimas į Lietuvą

Jeigu nespėjote pasiusti siuntinio Kalėdoms, nenusiminkite! Galite perduoti kalėdinę dovaną pinigais. Jie bus įteikti gavėjui iki Kalėdų.

- Pigios telefono kortelės skambinti į Lietuvą
- Perkraustymo ir asmeninės siuntos (didesniais kiekiais) iš Lietuvos į Ameriką

- Vertimo paslaugos

- KALĖDINIS LIETUVIŠKŲ DOVANŲ IŠPARDAVIMAS gruodžio 11-17 d.

Chicagoje atnaujintas Dariaus ir Girėno paminklas

Chicago yra stipriai susijusi su žymiųjų lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vardais. Čia jie planavo skrydį į Lietuvą, čia gyveno nemaža jų giminių, čia buvo pastatytas ir jiems didžiausias pasaulyje paminklas (tik Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Kaune išdygo dar didesnis).

Tačiau Chicagoje 1935-aisiais (liepos 28 d.) atidengtas paminklas Atlantą nugalėjusiems lakūnams, žuvusiems netoli Lietuvos, per ilgus metus jau spėjo pasenti ir susidėvėti. Tad jam labai reikėjo remonto. Tam reikalui pernai buvo sudarytas atnaujinimo komitetas, įsteigtas lėšų rinkimo fondas. Tačiau, gaila, lietuviai labai mažai šį fondą rėmė. O Chicago Parkų distriktas, kurio ribose šis paminklas yra, iš pradžių reikalavo, kad lietuviai surinktų

Edvardas Šulaitis

projektuojamą Aviacijos muziejų.

Čia prabilo ir kitas žymus Lietuvos atstovas - Lietuvos ambasadorius Washingtono Stasys Sakalauskas, kuris pradžioje perskaitė Lietuvos prezidento Valdo Adamkaus sveikinimą šių iškilnių dalyviams. Svečiai iš Washingtono prisijungė prie sveikinimų Chicago lietuviams šios neeilinės šventės proga.

Kiek ilgiau kalbėjo Stasio Girėno pusbrolis Aleksandras Atutis, kuris čia atvyko iš Kalifornijos. Iš amerikiečių tarpo svarbiausiuoju kalbėtoju buvo Illinois valstijos Seimo pirmininkas Michael Madigan. Buvo perskaitytas sveikinimas raštu iš Illinois valstijos gubernatoriaus George Ryan. Sveikinimą atsiuntė ir kvietas į iškilmes at-

ro veteranų - iš Amerikos Levgiono lietuviškų postų, Dariaus-Girėno bei Don Varnas vardais pasivadinsiu narių. Jie čia Atlantą nugalėtojų garbei iš šautuvų iššovė salves. Gaila, kad šių postų nariai jau vis mažėja, nes mirtis išretina jų eiles.

Anksčiau Dariaus ir Girėno posto vadovybė įstengdavo paminėti žymiuosius lakūnus prie jiems pastatyto paminklo. Dabar jau šis postas tokių iškilnių neberengia.

Nežinia, kokia bus tolimesnė Dariaus ir Girėno minėjimų prie šio atnaujinto paminklo ateitis. Kai kurie į atnaujinimo iškilmes atsilankiusieji tautiečiai teigė, kad tai jau bus paskutinis minėjimas. Tuo, žinoma, nelabai norėtusi tikėti, tačiau tokia nelabai miela mintis įkyriai peršasi. Jeigu esant patogiam laikui ir gražiam orui po vasaros

Prof. J. Brazaitis "Darbininko" redakcijoje Prisimenama jo mirties 25 metų sukaktis

Paulius Jurkus

rašė, patarinėjo. Buvo visada santūrus ir paslaugus. Kartais kiek sudejuodavo, atsidusdavo. Širdies priepuolio ištiktas, jis mirė 1974 m. lapkričio 28 d. Palaidotas Putnamo vienuolyne kapinėse.

Šiomet sueina 25 metai nuo jo mirties. Tad verta su didele pagarba ir dėkingumu dar syki bent trumpai prisiminti šio nepaprasto žmogaus biografiją.

Su prof. Juozo Brazaičio pavarde prisimena tie laikai, kai Lietuvą užgriuvo siaubingos okupacijos, kada kiekvienas doras lietuvis jungėsi į veiklą, kad būtų apginta tėvynė, atstatyta jos laisvė. Prof. J. Brazaitis buvo rezistentas, giliu nuosirdumu atsidavęs Lietuvai. Palikęs pedagoginius, literatūrinius darbus, savo talentais įsijungė į laisvės kovą. Labiausiai pasireiškė kaip geras, sumanus žurnalistas, glausta mintimi mokėjęs atskleisti tragišką Lietuvos būklę. Iš Vokietijos 1952 m. jis atvyko į New Yorką ir pradėjo savo ilgametį darbą "Darbininke".

Tada prasidėjo ir "Darbininko" klestėjimo metai. Laikraštis buvo leidžiamas du kartus per savaitę. J. Brazaičio politinės apžvalgos, vedamieji, informacija greitai patraukė visų dėmesį. Į redakciją prof. Brazaičiui skambino vadovaują lietuviai, amerikiečiai. Skambino ir didieji lakraščiai: *The Wall Street Journal*, *The New York Times*, *The Washington Post*; Amerikos didžiosios įstaigos: Valstybės Departamentas, FBI, Pentagonas. Šias eilutes rašančiam teko sujunginėti telefoninius pokalbius, uždarinėti profesoriaus kambario duris, kad visa liktų privati, nežinoma. Tik vėliau profesorius papasakodavo, kas skambino ir ką kalbėjo. Jo visi klausinėjo, kaip jis vertina vienokius ar kitokius sovietų reiškinius, naujas grupuotes Europoje. Rinkdavo medžiagą ir apie naujai pasirodžiusius politinius veikėjus. Su pašnekovais profesorius išeidavo ir papietauti.

J. Brazaitis skaitė labai daug spaudos, turėjo daug informacijos, mokėjo aiškiai, suprantamai išdėstyti savo mintis, gal ir dėl to, kad ilgą laiką buvo dirbęs mokytoju.

Sukaktį prisimenant

Savęs jis netaupė, neprižiūrėjo, dirbo dienomis ir naktim rašydamas straipsnius, redaguodamas įvairius leidinius ir knygas. 1966 m. jį ištiko didesnis širdies priepuolis. Apsveikęs, sutvirtėjęs savo darbą nemiažino. Visą laiką gyveno lietuviškais visuomeniniais rūpesčiais, "Darbininko" reikalais, skatino kitus rašyti ir pats

Prof. J. Brazaičio antkapis Putnamo vienuolyno kapinėse
V. Maželio nuotr.

Žmogaus, kuris atidavė "Darbininko" laikraščiui 22 savo gyvenimo metus. Žmogaus, kuris visų širdyse deginte išdeginio: Lietuva vargsta, padėkime jai!

Ateina naujas išmintingas idealistas

Gimė 1903 m. gruodžio 8 d. prie Marijampolės. Ten lankė gimnaziją, į kurią kas rytą ėjo 5 km. Ją baigęs, įstojo į Lietuvos universitetą, Teologijos fi-

losofijos fakulteto Filosofijos skyrių. Studijavo lituanistiką, pedagogiką. Baigęs dar metus tęsė studijas Vokietijoje. Studijuodamas Bonoje vokiškai parašė darbą apie Maironį. Grįžęs pradėjo dirbti "Aušros" mergaičių gimnazijoje Kaune, taip pat dirbo ir "Lietuvos" dienraščio redakcijoje. Nuo tada iš redaktoriaus darbų jis nebesitraukė. Labiausiai pasireiškė "XX amžiaus" dienraštyje, buvo planuotojas, or-

Prof. J. Brazaičio antkapis Putnamo vienuolyno kapinėse
V. Maželio nuotr.

organizatorius, naujų patrauklių idėjų skleidėjas. Laikraštyje spausdino ir puikius literatūrinius straipsnius, knygų recenzijas, apžvalgas.

Netrukus jis buvo pakviestas į universitetą, dabar jau turėjusi Vytauto Didžiojo vardą. Dėstė lietuvių literatūrą, tautosaką, stilistiką. Jo paskaitos buvo jautrios, ilgesingos, kupinos meilės, todėl visų itin mėgstamos.

(nukelta į 8 psl.)

St. Petersburg, Florida

Prieš metus atgules amžinam poilsui Antanas Grabauskas š. m. spalio 24 d. savo šeimos ir draugų buvo pakartotinai prisimintas. Ta proga Holy Name bažnyčioje, Gulfporte, FL, buvo atlaikytos Šv. Mišios, dalyvaujant žmonai, sūnui ir buvusiems idėjos ir veiklos draugams.

Po pamaldų susirinkę į lietuvių klubo mažąją salę dalyvavusieji - žmonos Genovaitės

rūpesčiu - buvo pavaišinti socialiais lietuviškais pietumis. Kun. dr. M. Čyvas, dalyvaujant kun. R. Šakaliui, šaulių ir vyčių vadams, palaimino maistą ir gėrimą. Vėliau Šaulių sąjungos Romo Kalantos kuopos vadas Antanas Gudonis kalbėjo apie a. a. Grabausko gyvenime nueitą veiklos darbų kelią.

A. Grabauskas kaip asmuo buvo ramus, darbštus, sugyvenamas žmogus. Buvo veiklus

organizacijose, pareigingas valdybose. Nuo pat savo gyvenimo jaunystės priklausė šauliams. Išėivijoje gyvendamas buvo patikimas Vyčių kuopos narys, priklausė lietuvių klubui ir kitoms organizacijoms. Atgavus Lietuvai nepriklausomybę, keletą kartų lankėsi Lietuvoje, buvo jautrus tėvynės mylėtojas, siejojos jos nesėkme ir vargais.

Gyvenančiųjų jis yra ir išliks visada atsimintas ir gerbiamas organizacijų veiklos atliktose darbuose.

Dalyvė

Naujas antpuolis prieš Čėčeniją

Rusijos karo lėktuvai ir sraigtasparniai lapkričio 13 d. intensyviai apšaudė Čėčenijos miestus ir kaimus, o sausumos pajėgos mėgino įtvirtinti savo pozicijas antrame didžiausiame Čėčenijos mieste Gudermese. Rusijos karinė aviacija nuo lapkričio 12 d. surengė 180 antskrydžių prieš Čėčeniją. Tai buvo pats intensyviausias bombardavimas nuo pat konflikto pradžios rugsėjyje, sakė Rusijos kariuomenės pareigūnai. ELTA

A. + A.

IRENAI GARUNKŠTIENEI

mirus, EUGENIJA, KRISTINA, TOMA, jų šeimas ir
BRONIŲ giliai užjaučia ir kartu liūdi

Danutė ir Liutaveras Siemaškos
Gražina ir Saulius
su šeimomis

Garbės svečiai prie Dariaus-Girėno paminklo Chicagoje: (iš k.) "Draugo" vyr. red. D. Bindokienė, Lietuvos gen. konsulas Chicagoje G. Apuokas, Lietuvos kultūros viceministrė I. Marčiulionytė, Lietuvos ambasadorius Washingtono S. Sakalauskas, Illinois Seimo vadovas M. Madigan

pusę reikiamos sumos (tuomet ji buvo numatyta 40 tūkstančių dol.).

Pamačius, kad lietuviai negali sudaryti reikiamų lėšų, ši paminklą apsiėmė remontuoti vieni amerikiečiai. Pradėjus dirbti, sąmata dar labiau kilo. Sakoma, kad remontui jie išleidę apie 300 tūkst. dolerių.

Reikia pasakyti, jog šis paminklas, kurį suprojektavo architektas Č. B. Koncevičius, 1935 metais kainavo 11,459 doleriai. Taigi jo remontas, jeigu tikėsim Chicago Parkų distrikto vadovybės duomenimis, atsiėjo apie 25 kartus daugiau negu jo pastatymas.

Atstatymo komitetas rugsėjo 19 d. surengė iškilmes prie naujai atstatyto paminklo. Prieš tai ryte buvo specialios pamaldos Šv. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, kuri yra ne per toliausia nuo šio paminklo. O po pamaldų vyko eisena, kurioje žygiavo uniformuoti šauliai bei kitų organizacijų atstovai su vėliavomis. Iškilnių pradžioje himnus sugiedojo solistai Margarita ir Vacys Momkai, o programai vadovavo paminklo komiteto pirmininkas Albertas Kerelis, jaunesn.

Tada kalboms buvo pakviesti žymieji svečiai. Pirmoji sveikinimo žodį tarė Lietuvos kultūros viceministrė Ina Marčiulionytė.

Kalbėtoja pabrėžė, kad Darius ir Girėnas Lietuvoje nėra užmiršti. Ji taip pat pareiškė, jog ir kiti lakūnai dabar yra dėmesio centre. I. Marčiulionytė priminė faktą apie lakūno Jurgio Kairio skrydį po Vilniaus tiltais ir dar pažymėjo, kad ir naujai Lietuvos vyriausybei vadovauti atėjo taip pat neeiliniai lakūnas Rolandas Paksas. Viešnia iš Vilniaus, be to, užsiminė apie

vykti Lietuvos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.

Publikai buvo pristatytas paminklo atnaujinimo mintį davęs Petras Petrutis. Garbės svečių tarpe prie paminklo be aukščiau minėtųjų taip pat buvo Lietuvos gen. konsulas Chicagoje Giedrius Apuokas ir "Draugo" dienraščio vyr. redaktorė Danutė Bindokienė. Iš senųjų laikų išlikusi spauda rašė, kad kuomet buvo atidengtas šis paminklas 1935-aisiais, iškilmes stebėjo apie 40 tūkst. žmonių. Dabar gi atnaujinimo šventėje tebuvo apie 400 asmenų. Atrodo, kad dėmesys ir meilė Atlantą nugalėtojams Chicagoje lietuvių tarpe gero kaima sumažėjo.

Beje, šiose iškilmėse dalyvavo ir būrelis uniformuotų ka-

atostogų į paminklo atnaujinimo iškilmes, kurios buvo kartu ir skrydžio per Atlantą 66-jų metinių minėjimas (vasarą šis nebuvo rengiamas), atsilankė tik apie 400 žmonių, tai ką jau kalbėti, jeigu jis būtų surengtas skrydžio sukakties dienomis liepos mėnesį, kuomet vyrauja karščiai ir tautiečiai atostogauja.

Gaila, kad minėjime nesimantė Lietuvių Bendruomenės pareigūnų ir žmonių, kurie susispietę apie Pasaulio Lietuvių Centrą Lemonte. Kaip matome, chicagiečiai, kuomet ten vyksta įvairūs minėjimai, į juos nuvyksta, o Dariaus ir Girėno minėjime asmenų iš ten beveik neteko matyti. Tai vis liūdnoji reiškinių, kurie bendros lietuvių veiklos labui tikrai nepadedą.

Edvardas Šulaitis

Rugsėjo 19 d. Chicagoje vyko minėjimas prie atstatyto Dariaus-Girėno paminklo. Kalba Lietuvos kultūros viceministrė I. Marčiulionytė
E. Šulaičio nuotr.

DARBININKAS

NEW YORK

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Email: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Padėkos diena. - Thanksgiv-ing šiemet išpuola lapkričio 25 d. Darbininko" ištaišais, taip pat ir LKR Šalpos bei Tautos Fondo ištaišais bus uždarytos.

Pakeliamas "Darbininko" prenumeratos mokestis

Administracija praneša, kad už 2000-tųjų metų "Darbininko" prenumeratą mokestis pakeliamas iki 45 dol. Tai daroma dėl pašto, spausdinimo išlaidų ir darbo atlyginimų padidėjimo. Nors jau eilę metų laikraščio leidimo išlaidos kasmet augo, prenumeratos mokestis nebuvo keliamas, ir didėjanti nuostolį padengdavo leidėjai.

Prenumeratoriai, siųsdami čekius už 2000-tųjų metų prenumeratą po lapkričio 20-tos dienos, prašomi pridėti 45 dol. čekį. Mokėdami už atsilikusius metus, prideda po 30 dol. čekį.

"Darbininko" spalvotas 2000 m. kalendorius jau baigiamas ruošti spaūdai. Jis bus su didesniais skaičiais, negu anksčiau. (1999 metų kalendorius nebuvo atspausdintas.) Naujasis kalendorius bus išsiuntinėtas skaitytėjams gruodžio mėn. pradžioje. Kartu bus įdėtas administratoriaus laiškas su atkarpėle, kurią bus patogus panaudoti užmokant už prenumeratą, bus įdėtas ir atsakymui vokelis.

Kalėdų paplotėliai (Christmas Wafers) šiemet ir vėl bus gaunami Darbininko administracijoje. Vienaime vokelyje yra po 5 paplotėlius. Kaina 5 doleriai su persiuntimu. Prašome užsisakyti iš anksto, atsiunčiant užmokestį.

Lietuviškos radijo programos iš Vilniaus nuo spalio 31 d. girdimos 6120 khz dažniu arba 49 m bangų ruože kiekvieną dieną 7 val. vak.

Apieškimai par. žinios
Tradicioniai Padėkos dienos pietūs rengiami sekmdienį, lapkričio 28 d. tuojau po 11 val. mišių parapijos salėje. Visi kviečiami, ypatingai naujai iš Lietuvos atvykę, susipažinti su šiuo Amerikos papročiu. Pietų metu bus pagerbtas buvęs klebonas kun. Vytautas Palubinskas jo 45 metų kunigystės sukakties proga. Žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.

Msgr. Stasys Maziliauskas, vėlesnio pašaukimo, i kunigų išventintas vyskupo J. Žemaičio 1991 m. Lietuvoje, kečius metus aptarnavęs Windsor, Ont., lietuvių Šv. Kazimiero parapija, po ilgesnės ligos mirė lapkričio 13 d. Detroit, MI.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Visi kviečiami dalyvauti ekumeninėse pamaldose, kurios vyks lapkričio 23 d. 7:30 val. vak. Trinity St. Andrews Evangelical Lutheran parapijoje, kurios adresas yra: 60-02 60 St., Maspeth, NY.

Lietuvos Vyčių 110 kuopos susirinkimas įvyks lapkričio 28 d., tuojau po 11:15 val. lietuviškų mišių.

Lietuviškas Kūčias rengia Lietuvos Vyčių 110 kuopa gruodžio 12 d., tuojau po 11:15 val. lietuviškų mišių parapijos salėje. Skambinkite Juozui Stelmokui, 516-485-1073; Bruno Rutkūnui, 516-628-2292 arba Elenai Matulionytei, 718-326-3398 dėl daugiau informacijų.

Ypatingos Padėkos dienos mišios bus aukojamos lapkričio 25 d. 9 val. ryte. Bus atžymėti asmenys, kurių pavardės yra įamžintos mūsų "Tree of Life".

CCD pastato remonto darbai jau baigti. Pirmieji žingsniai pradėti pastatą pavadinti prel. Prano Bulovo vardu. Lapkričio 21 d. mūsų religijos mokykloje bus "Open House".

Parapijos krepšinio komanda, kuri praktikuoja ir žaidžia kaimyninės parapijos patalpose, labai džiaugiasi gausiu jaunimo dalyvavimu. Lietuvių jaunimas irgi yra kviečiamas įsijungti į sėkmingą parapijos krepšinio komandos programą.

Lietuvių Skautų Sąjungos vadovybės rinkimų prezidiumas praneša, kad dėl Kanados pašto vėlavimosi balsų gavimo data perkeliama į gruodžio 3 d., o balsų skaičiavimo - į gruodžio 4 d., 11 val. ryto I. ir J. Vilgalių rezidencijoje, 36 Hicks Lane, Great Neck, NY.

Prof. J. Brazaitis "Darbininko" redakcijoje

Prisimenama jo mirties 25 metų sukaktis

Paulius Jurkus

(atkelta iš 7 psl.)

Parašyti veikalai

Kiekvienai paskaitai jis rengdavosi, tekstą pats pasirašydavo ranka, visada papildydavo. Kai kursą kartodavo, paskaitą iš naujo persirašydavo, panaudodamas naujausią literatūrą. Iš paskaitų universitete, įvairiose šventėse, minėjimuose jis išleido patrauklų stilingą veikalą apie lietuvių literatūrą. Tuo metu jis labiausiai domėjosi Vaidžanto asmenybe, išleido jam skirtą atskirą veikalą, parašytą itin kruopščiai. Šių eilučių autoriui teko tą veikalą bent kelis kartus perskaityti ir stebėtis, su kokia geležine logika jis parašytas: atrodo, jog nieko negali sukeisti ar išbraukti.

Parašė kapitalinį veikalą ir apie Maironį. Prie jo dirbo keletą metų, vis taisė stilių, gerino. Naujo veikalą buvo pagamintos 5 kopijos. Šių eilučių autorius dar spėjo su šiuo veikalu susipažinti. Tai buvo karo dienos, artėjo sovietinė kariuomenė į Kauną. Veikalas buvo išvežtas ir į Marijampolę, ir dar pas pažįstamus ar gimines. Viskas žuvo karo audrose ir gaisruose.

Dėmesys Donelaičio "Metams"

Profesorius palaikė glaudžius ryšius su Švietimo ministerija, buvo geruose santykiuose ir su pačiu ministru. Šis ir užsakė parengti naują Donelaičio "Metų" laidą.

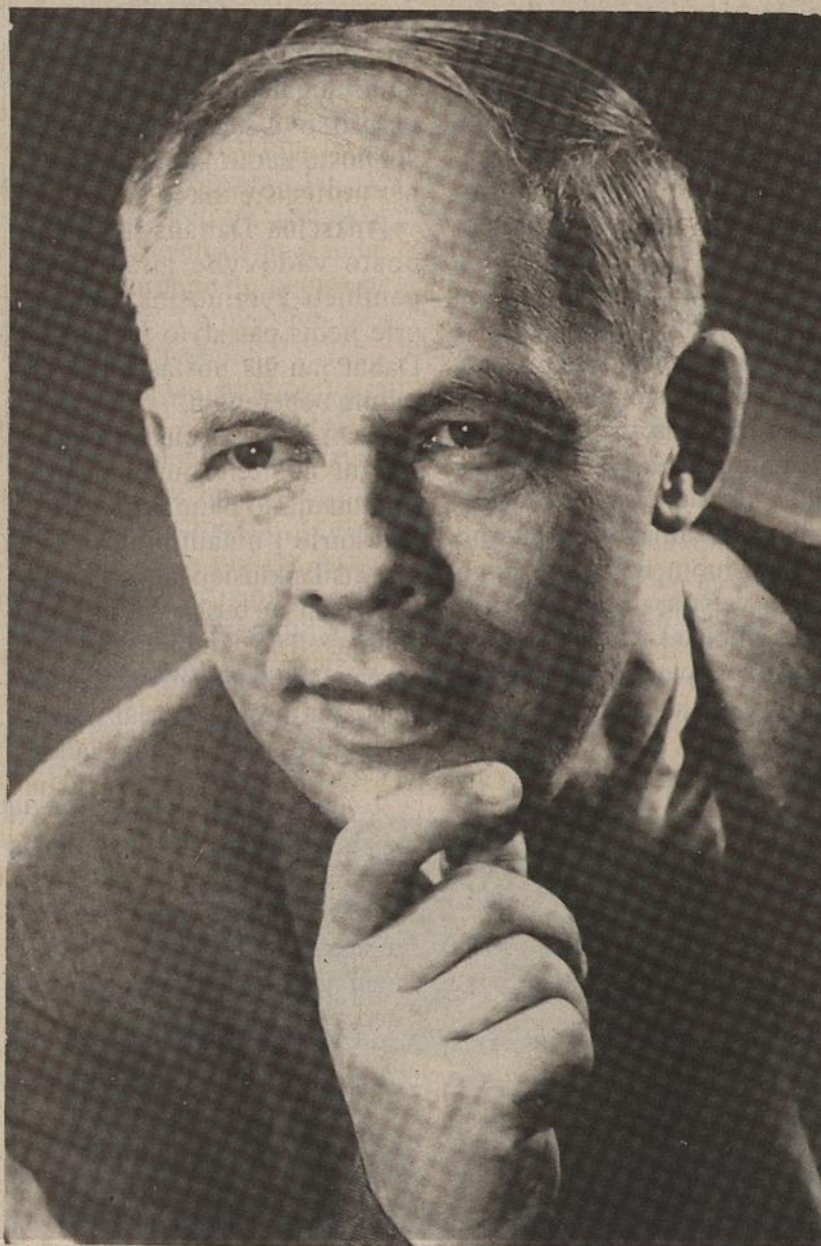
J. Brazaičiui šis darbas patiko. Dviračiu jis apvažinėjo visas Donelaičio gyventas vietas, surinko literatūrą, parašė komentarus. Jam leido ir dailininką pasirinkti. Profesorius sustojo ties jaunu dailininku Vytautu Kazimieru Jonynu. Neapsiriko. Jiedu sutarė, drauge aptarė kiekvieną vaizduojamą sceną, koregavo piešinius. Profesorius knygai parinko ir naują, iki tol Lietuvoje dar nenaudotą šriftą.

Naujoji Donelaičio "Metų" laidą, parengta prof. J. Brazaičio, iliustruota dail. J. K. Jonyno, buvo išpūdinga, visų su entuziazmu sutikta.

Šis leidinys pradėjo naujus grožinės literatūros laikus, kada ir dailininkas pristatomas šalia autoriaus, knygai suteikiant iškilmingą, puošnų drabužį.

Visuomeninė, politinė veikla

Okupacijų metai išugdė naujus sąjūdžius, kurie rūpinosi tėvynės laisvės reikalais. Žinia, nuo jų negalėjo atsilikti ir pargarsėjęs profesorius, literatūros puoselėtojas. Už visa ką svarbiau buvo tėvynės reikalai. Ir profesorius visu nuoširdumu atsidavė tiems patriotiniams rūpesčiams. Kilus karui tarp Sovietų Sąjungos ir nacių Vokietijos, Lietuvoje įvyko sukilimas, kuris paskelbė, kad atstato Lietuvos nepriklausomybę. Profesorius Brazaitis tampa švietimo ministru. Iš Berlyno neatvykus (neišleido naciai) K. Škirpai, numatyjamam ministru pirmininkui, laikinuoju ministru pirmininku tampa prof. J. Brazaitis. Jis drąsiai ir atkakliai gi-

Prof. Juozas Brazaitis

Vytauto Maželio nuotr.

na Lietuvos reikalus, bet okupantai nepripažįsta Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, ministras išvaiko. Sulig tuo įvykiu rezistencinė veikla dar labiau suaktualėjo ir apėmė visą kraštą.

Pasitraukia iš Lietuvos

1944 m. pavasarį į Lietuvą jau griuvo sovietinė armija, nešdama naują sunkią okupaciją. Už pirmininkavimą laikinajai Lietuvos vyriausybei, už kietą jos gynimą J. Brazaičiui ėmė grėsti kalėjimas. Naciams toks patriotas nebuvo reikalingas. Tada Kauno miesto valdyba jam parūpino naują pasą. Iki to laiko, iki pasitraukimo iš Lietuvos, profesorius pavardė buvo Juozas Ambrazavičius. Dabar jo pavardė buvo pakeista į Brazaitį, sulietuvinata. Į pasą buvo įrašyta ir nauja gimimo data, kad jis be baimės galėtų keliauti į Vokietiją. Po karo čia prasidėjo nauja lietuviška veikla. Profesorius įsijungė į VLIKą. Čia jo laukė darbų darbeliai, kasdien vis nauji, ir visi skubūs. 1952 m. pavasarį atvyksta į Ameriką ir čia pradeda naują laikotarpį - nebereikėjo taip keliauti, redakcijos stalas ilgam pasodino į darbo kėdę.

Dirbant laikraštyje, buvo įvairiausių nuotykių, kuomet profesorius puikiai pasireiškė savo išmintimi, taktu, rūpestingumu. Paminėsiu tik vieną įvykį, susijusį su "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Ji pasirodė 1972 m. per šv. Juozapą. "Darbininko" redakcija pasiekė vienas numeris, paskui kitas. Medžiaga buvo nauja, uždeganti. Bet ką su ja daryti, kaip ją skelbti? Atrasta

išeitis - "Kronikos" numeriai ištiesai pradėti spausdinti "Darbininko" pirmame puslapyje.

Su "Kronikos" pasirodymu prasideda nauji laikai, kyla naujas patriotizmas, entuziazmas. Pasirodžius 7-niems jos numeriams, profesorius kilo idėja - visus juos išleisti atskira knyga. Jis parengė šį leidinį, sutvarkė, perskaitė korektūrą. Sugalvojo jį pailiustruoti, duoti naują, patrauklesnę formą, pritaikytą aplanką. Tai ir buvo jo paskutinis didesnis darbas.

Dirbdamas "Darbininke", jis taip pat redagavo žurnalą "Laisvė", parašė knygas apie prof. K. Eretą, J. Padalį, parūpino prof. A. Maceinos "Pikto problemos" vertimų, nes originalas buvo parašytas vokiškai; pasirūpino jo išleidimu. Parašė daug vedamųjų "Darbininkui". Taip pat parašė svarbų veikalą "Vienų vieni", kur aprašomi Lietuvos vargai.

- 0 -

Toks buvo šis žmogus: be reklamos pomėgio, gyvenas ir alsuojas vien tik darbu Lietuvai. Jis save atidavė kitiems, o štai praėjo 25 metai nuo jo mirties, o monografija apie jį dar nebaigta! Tą veikalą rašė dr. Juozas Girnius: aptarė jo veiklą, mokslą, gyvenimą, bet sustojo ties jo politinė veikla, negalėdamas apsispręsti, kaip rašyti. 1994 m. dr. J. Girniui mirus, niekas nebesirūpina šia monografija. Ar ji iš viso bus išleista? Argi negalime pagerbti monografiją asmenybės, šitiek daug Lietuvai davusios? Prisimindami prof. J. Brazaičio didelius darbus, kelimė ir šį klausimą.

Maironio Lituanistinėje mokykloje New Yorke pamos vyksta kiekvieną šeštadienį (Kultūros Židinyje) nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.

Kerpu, šukuoju, darau cheminius ir pusmetinius sušukavimus. Moterims, vyrams ir vaikams. Dirbu savo ar klientams pageldaujant jų namuose. Kainos žemesnės už amerikietiškas kainas. Regina Savickaitė-Bork, 84-20 96th Street, Woodhaven, NY. Tel. (718) 805-3612. (sk.)

Nori išgyti - ieško pirkti arba gauti:

Dr. Irena Slavinskaitė norėtų išgyti visus *Lietuvių Enciklopedijos* tomus.

Nerijus Udrenas, Brandeis Universiteto PhD kandidatas - nori išgyti visus *Lietuvių Enciklopedijos* tomus ir visus *"Lietuvos Bažnyčios"* tomus. Rašyti arba skambinti: Juozas Rygelis, 18 Maple Lane, Thompson, CT 06277, tel. 860-923-3043. (sk.)

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant i Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvių nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų**, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6,00 i val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali slaugyti ligonį, prižiūrėti vaikus, atlikti namų ruošos darbus. Skambinti tel. (516) 324-0802. (sk.)

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuotai

** keičia visas J1, B1 - B2 i F1 arba L1;

** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;

** ruošia visus pakvietimo dokumentus;

** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos.

Dėl papildomos informacijos teiraukitės telefonu nuo 13 val.: **212-725-8807.** (sk.)

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoja pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybos išlaidoms, "Lietuvos aidas" metinė prenumerata JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusei metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir siunčiami "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 610-544, Fax. 224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, auکوjo:

Mary Šalinskienė, Woodhaven, NY - 100.00 dol.

A. R. Vedeckai, Massapequa, NY, Damazo Tilviko mirties atminimui - 50.00 dol.

John Rugelis, Maywood, IL - 35.00 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Atlantic Express corp., siuntinių i Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **lapkričio 20 d.**, šeštadienį, nuo 11 val. ryto iki 12 val. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - **tel. (914) 258-5133.**

Siuntiniai i Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami **doleriais** per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

Kretingos Pranciškonų vadovaujamos

"Rūpestėlių" labdaros valgyklos bendruomenė
nuoširdžiai dėkoja

Joanai ir Antanui Pumpučiams

Middletown, NY

už A. A. BRONIAUS BAKŠIO,

mirusio 1999 m. spalio 5 d., atminimui įteikta
5,000 dolerių auką.

APREIŠKIMO PARAPIJOS METINIAI
PADĖKOS DIENOS PIETŪS

sekmadienį, lapkričio 28 d., 12:30 val. popiet
Havemeyer ir North 5th St. kampas, Brooklyn, NY.

- Skanus maistas

- Atgaiva

- Loterija

Pietų metu pagerbsime buvusį parapijos kleboną

kun. VYTAUTĄ PALUBINSKĄ

jo 45-rių metų kunigystės sukaktuvių proga.

Vietas užsisakyti iš anksto skambinant

Malvinai Klivečkienei tel. (718) 296-0406.

15 DOL. SUAUGUSIEMS; 5 DOL. VAIKAMS

KEPINIAI

įvairioms progoms:

Napoleono tortai,

riešutiniai ir šokoladiniai

tortai, įvairūs vaisiniai

kepiniai, Kalėdų šližikai ir kt.

užsisakius gaunami pas:

Ziną Jankauskaitę

Tel. (718) 441-5215.